

Christine Johannesen

«Én, to, tre - fra par til familie»

En kvalitativ studie av tre par sine opplevelser av å gå fra å være et par til å bli en familie

Masteroppgave i pedagogikk med fordypning i rådgivning

Trondheim, mai 2011

Veileder

Ragnvald Kvalsund

Institutt for voksnes læring og rådgivningsvitenskap

Norges teknisk-naturvitenskaplige universitet

Sammendrag

Masteroppgaven har følgende problemstilling: *Hvordan oppleves det for et par å bli foreldre for første gang, og i hvilken grad vil erfaringer fra deres egen barndom være med på å påvirke deres forventninger?* Målet med studien har vært å undersøke hva slags tanker, følelser, erfaringer og opplevelser som tre par vil sitte igjen med etter å ha opplevd overgangen fra å være i et parforhold til å bli en familie.

Studien bygger på den kvalitative forskningsmetoden, og benytter intervju som datainnsamlingsstrategi. Masteroppgaven har et fenomenologisk perspektiv, og det har blitt gjennomført tre halvstrukturerte intervjuer med hvert av parene som har deltatt i denne studien.

Det teoretiske rammeverket består blant annet av Alfred Adlers begreper om konstruerte mål og privat logikk, samt John Bowlby sin teori om tilknytning, som har blitt benyttet for å kunne belyse hvordan et par sin oppfattelse av det å bli foreldre i en viss grad kan stamme fra deres egen barndom. Patricia Noller og Judith Feeney sin videreutvikling av Bowlby sin teori har også blitt belyst, i tillegg til Carolyn P. Cowan og Philip A. Cowan sitt teoretiske arbeid om hvordan det oppleves for par å bli foreldre for første gang.

Analyseringen av den innsamlede dataen fra intervjuene har vist at datamaterialet kan bli delt inn i tre hovedkategorier. 1) *Vi som par*, tar for seg parets tidligere erfaringer fra å være i en familie, samt deres forventninger til det å selv bli foreldre. 2) *Barnet melder sin ankomst – hvem er du, og hvem er vi nå?*, omhandler førsteinntrykket til de nybakte foreldrene, det å bli kjent med sitt eget barn og seg selv som foreldre, hvordan paret velger å benytte erfaringene de allerede har fra det å være i en familie og hvordan forventningene til seg selv og sin partner har endret seg etter fødselen. 3) *Vi som familie*, tar for seg hvordan paret føler at det er å være i et parforhold i en familie og hvilke forventninger de har nå og videre inn i fremtiden.

Resultatene fra studien har vist at en av de viktigste forutsetningene for hvordan to mennesker i et parforhold vil oppleve det å bli foreldre bygger på hvordan paret hadde det før barnet ble født. Har paret et lykkelig og tilfredsstillende forhold før de bestemmer seg for å danne en familie, er sannsynligheten større for at de også etter fødselen av deres barn vil være lykkelige sammen. En annen viktig forutsetning er hvordan paret håndterer vanskelige og utfordrende situasjoner. Har paret effektive og konstruktive måter å løse et problem på, er det også sannsynlig at de vil trives bedre som foreldre sammen, enn parene som ikke har gode måter å løse uenigheter på. Videre tar studien også for seg hvordan parenes barndom og forhold til sine egne foreldre kan påvirke deres tanker og følelser rundt det å selv bli foreldre. Et annet viktig punkt innenfor denne vinklingen er hvordan den enkelte foreldre selv tenker om sin barndom, og hvorvidt vedkommende ønsker å følge sine foreldres fotspor i oppdragelsen av sitt barn, eller om de ønsker å gi sitt barn en annen start på livet enn de selv hadde.

Abstract

The aim of this qualitative study was to find out how three couples experienced the shift from being in a relationship to becoming a family. The problem to be addressed is: How does it feel for a couple to become parents for the first time, *and to what extent* will the experiences of their own childhood influence their expectations?

The research methodology approach is anchored in a phenomenological perspective and semi-structured in-depth interviews were made. Each couple was interviewed together, making three interviews the basis of this study.

The theory presented in this study includes Alfred Alders and his theory about fictional goals and private logic. John Bowlby's attachment theory will also be discussed, to bring some understanding about how the thoughts and feelings to the freshly parents can be traced back to their own childhood. Patricia Noll and Judith Feeney's development of Bowlby's theory will also be discussed, in addition to Carolyn P. Cowan and Philip A. Cowan's theoretical work on how it is perceived for couples to become parents for the first time.

The analysis of the collected data from the interviews have shown that the data can be divided into three main categories. 1) We as a couple, deals with the couple's previous experience from being in a family, and their expectations for becoming a parent. 2) The child enters the scene - who are you, and who are we now?, deals with the first impression of the freshly parents, getting to know their children and themselves as parents, how the couple choose to use the experience they already have from the being in a family and how expectations of themselves and their partner has changed since the birth of their child. 3) We as a family, discusses how the couple feel it is to be in a relationship in a family and what expectations they have now and into the future.

The study results have shown that one of the most important aspects of how two people in a relationship will find it to be parents, is based on how the couple had it before their child was born. If the couple had a happy and satisfying relationship before they decide to form a family, chances are that they are also after the birth of their children will be happy together. Another important factor is how the couple handles difficult and challenging situations. If the couple have effective and constructive ways to solve a problem, will it also be likely that they will thrive better as parents together than couples who do not have good ways to resolve disagreements on. Further study will also examine how couples childhood and relationship with their own parents can influence their thoughts and feelings about becoming parents themselves. Another important point is how the parents think about their own childhood, and whether they wish to follow in their parents' footsteps in the upbringing of their child, or whether they want to give their child a different start in life than they had.

Førord

Denne masteroppgaven er mitt siste arbeid i mitt masterstudium i pedagogikk med fordypning i rådgivning. Helt fra jeg begynte å studere her på NTNU har min hovedinteresse vært familie. Det har særlig interessert meg hvordan et individ vil bli påvirket av sin familie i løpet av sine første leveår, samt hvordan ens opprinnelige familie også vil være en viktig del av et individ resten av livet. I gjennom mine studier i pedagogikk, psykologi og sosiologi har jeg oppnådd mye kunnskap og bevissthet rundt temaet, og selve temaet for min masteroppgave har dermed lenge vært reflektert over. Å få muligheten til å forske på egenhånd, og å jobbe selvstendig med dette temaet har vært utrolig lærerikt for meg, og jeg ser fremover til å kunne jobbe videre på feltet for å lære enda mer om betydningen av familie.

Først og fremst vil jeg takke parene som valgte å delta i min masteroppgave, og slik har gitt meg helt uvurderlig kunnskap og innsikt ved å åpent fortelle om personlige tanker, følelser, erfaringer og refleksjoner. Jeg er utrolig takknemlig for deres deltagelse i studien, og jeg ønsker dere lykke til videre med alle utfordringer, gleder og bekymringer dere står ovenfor!

Takk til Siri Leraand for god informasjon og innsikt i Godt Samliv kursene, samt hjelp til å finne informanter.

Takk til min veileder, Ragnvald Kvalsund, for å hjulpet meg til å stadig holde fokus på hva jeg virkelig ønsket å få frem med min oppgave.

Takk til min familie, for inspirasjon, motivasjon og støtte, ikke bare dette semesteret, men helt fra jeg begynte på skolen, og spesielt takk til min søster, Elisabeth, og bror, Øivind, som jeg er uendelig glad for å ha i mitt liv. Takk til Michelle, som alltid er der for meg. Takk til mine gode, gamle venner fra Kongsberg som heldigvis ikke har endret seg det granne siden vi blei ferdig på KVS, og som fortsatt betyr alt for meg. Og spesielt takk til Mathias, som aldri slutter å overraske meg og som har gjort dette til et fantastisk vårsemester.

Christine Johannesen.

Trondheim, mai 2011.

Innholdsfortegnelse

Sammendrag	2
Abstract	3
Forord	4
Innholdsfortegnelse	5
1. Innledning	s.8
Valg av emne og problemstilling	s.8
Valg av teoretisk rammeverk og forskningsmetode	s.10
Disposisjon	s.11
2. Teoretisk rammeverk	s.12
Adlers individuelle psykologi	s.12
Bowlbys tilknytningsteori	s.14
Videreutvikling av Bowlbys tilknytningsteori	s.17
Nyere forskning på feltet	s.19
3. Forskningsmetode	s.24
Valg av forskningsmetode	s.24
Utforming av intervjuguide	s.25
Valg av informanter og adgang til forskningsfelt	s.26
Etiske vurderinger	s.27
Gjennomføring av datainnsamling og transkripsjon av datamateriale	s.29
Forskerrollen	s.31
4. Presentasjon og drøfting av resultater	s.33
Analyseringen av intervjuene	s.33
Møtet med informantene	s.35
Presentasjon av informantene	s.37
Tiden før barnet kom – du og jeg i et parforhold	s.37
Våre erfaringer om det å være i en familie hittil	s.38
Våre forventninger til det å bli foreldre	s.39
Barnet melder sin ankomst – hvem er du, og hvem er vi nå?	s.42

Førsteinntrykket	s.43
Å lære sitt barn å kjenne, og hvem er vi som par nå som barnet har kommet	s.44
Våre erfaringer hittil og hvordan vi vil bruke dem	s.46
Våre forventinger til oss selv og hverandre som foreldrene	s.47
Vi som familie, fra parforhold til familie	s.51
Vi som par i en familie	s.52
Våre erfaringer hittil, og våre forventinger til oss som foreldre fremover	s.53
5. Oppsummering	s.57
Etterord	s.60
Litteraturliste	s.61

Liste over vedlegg

Vedlegg 1: Informasjonsskriv til informantene	s.64
Vedlegg 2: Godkjenning fra personvernombudet for forskning	s.65
Vedlegg 3: Intervjuguide	s.66

Liste over figurer

Figur 1: Forskningsprosessen i kvalitative studier	s.31
Figur 2: Oversikt over hoved- og underkategorier	s.35

Innledning

Valg av emne og problemstilling

Å bli foreldre sies å være noe av det aller største som et menneske kan oppleve. På tross av at foreldre vil velge å fokusere på forskjellige sider av opplevelsen av det å bli en mor eller en far, er det først og fremst to følelser som er gjentakende: uendelige glede og fullstendig panikk. Det er en kjent sak blant dagens forskere på dette temaet, at det å bli foreldre er en av de største hendelsene som vil forekomme i et individ sitt liv. Dermed blir også denne opplevelsen en av de mest stressende og utfordrende (Simpson, Rholes, Campbell, Wilson, & Tran, 2002). Hvordan et par takler selve overgangen fra det å være i et parforhold til å plutselig også skulle forholde seg til et helt nytt medlem i familien vil variere fra par til par. Forskere innenfor dette temaet velger å fokusere på forskjellige forhold for å finne ut hva som kan være den utløsende faktoren for hvordan et par opplever det å bli foreldre. Denne masteroppgaven tar for seg flere av disse vinklingene, med et mål om å oppnå en større innsikt i familiens betydning, både mens man er barn og videre inn i det voksne liv. Det vil også bli sett nærmere på hva som kan føre til at det å danne en familie først og fremst vil være en positiv utvikling for både den enkelte foreldre, foreldrenes parforhold, samt barnet som de nå har skapt sammen.

Det ble i Norge i 2009 født hele 61 800 barn. Dette er en økning på 1300 barn fra året før. Ikke siden 1972 er det blitt født flere barn her i landet (SSB, 2010). En kan dermed slå fast at på tross av at dagens samfunn stiller seg annerledes til det å få barn enn det tidligere har gjort, er det fortsatt ikke noe å si på Norges fruktbarhet. Coontz (2009) og Cowan & Cowan (1992) belyser i sin forskning at babyer får dårlig presseomtale nå om dagen. De blir beskyldt for å ødelegge tidligere velfungerende parforhold, de tar opp ekstremt mye tid som tidligere kunne bli brukt på pleie av forholdet og tid til seg selv, og ikke nok med det koster de dessuten også en formue. For mange av dagens par passer det dessuten svært dårlig å få barn i ung alder. I alderen hvor det tidligere var viktig å finne en livsledsager, og stifte en familie, er det nå viktig å leve livet og gjøre det en selv ønsker. Takk være prevensjon kan et par sørge for å først bli med barn når de har gjort det de ønsket å gjøre før de skulle bli foreldre, og etter endt utdannelse, og når både hus, bil og karriere er under kontroll. Tall fra Statistisk Sentralbyrå (2010) bekrefter dette da gjennomsnittsalderen for førstegangsmødre var så vidt over 28 år, og for førstegangsfedrene var den rett under 31 år i 2009, og slik har den også vært de siste seks årene.

Et annet faktum som det definitivt vil være nødvendig å belyse i denne sammenhengen er hvordan parforholdet til de to nybakte foreldrene nå vil oppleves. Etter fødselen har paret nå fått et nyfødt

barn å ta hånd om, og det er dermed vanlig at barnet vil ta opp både mye tid, tanker, følelser og kjærlighet. Hvordan paret forholder seg til seg selv som foreldre, sin partner som foreldre, samt deres parforhold, vil variere ut i fra flere forskjellige faktorer. Der hvor noen foreldre kun vil fokusere på sitt nyfødte barn, og mer eller mindre glemme sin partner, vil andre foreldre heller fokusere på samarbeid og samhold. Og det er her viktigheten av rådgivning kommer inn. Flere teoretikere har belyst hvordan rådgivning både før, under og etter selve fødselen vil kunne både bedre, og i noen tilfeller til og med redde et parforhold. Paret får her nemlig sjansen til å bli klar over hva som virkelig er i ferd med å skje med deres liv, og gjennom å få innsikt i deres situasjon, vil paret dessuten også oppnå eierskap til deres avgjørelser, tanker, følelser og handlinger. Da Norge har et meget høyt fruktbarhetstall, vil det dermed si at dette er en problemstilling som vil påvirke svært mange mennesker. Kommunene ønsket lenge å kunne tilby et lavterskeltilbud til alle par som opplever å bli foreldre for første gang, og i 2004 innførte Bondevik-regjeringen et samlivskurs, som et tiltak for å motarbeide de høye skilsmissetallene i Norge. Dette var Godt Samliv kurset. Målet var at helt vanlige foreldre, som ikke er berørt av noe andre problemstillinger enn at de nettopp har blitt foreldre, skulle få hjelp og veiledning til å kunne takle denne nye rollen på best mulig måte. Det å bli foreldre vil nemlig være en meget stressende og utfordrende situasjon for alle foreldre, uansett hvor planlagt og ønsket barnet var. Godt Samliv kurset blir arrangert med jevne mellomrom i svært mange kommuner i Norge, deriblant Trondheim kommune.

Temaet «Familie» har helt siden jeg startet mitt utdanning på NTNU vært noe av det som interesserer meg mest, og dette er noe av grunnen til at jeg ønsket å ta for meg hva som skjer når en familie begynner å ta form. Selve dannelsen av en familie vil være en meget kompleks hendelse, hvor mange forskjellige forhold vil være med å påvirke hvordan de nybakte foreldrene vil oppfatte situasjonen. Jeg har derfor et mål om å velge å fokusere på spesifikke utvalgte vinklinger av dette temaet, på tross av at en må kunne se alle vinklingene samlet for å få et fullstendig bilde av denne hendelsen. Oppgaven tar for seg hvordan et par vil oppleve overgangen fra å være et par til å bli en familie, og det vil bli fokusert på parets samlede erfaring og opplevelse av situasjonen for å danne et bilde av hvilke faktorer som har påvirket denne hendelsen. Hovedfokuset vil være rettet mot opplevelser, erfaringer, følelser og tanker som det enkelte paret selv har opplevd og erfart angående det å gå fra å være i et parforhold til å bli en familie.

Jeg har kommet frem til følgende problemstilling som jeg ønsker å belyse igjennom denne masteroppgaven:

Hvordan oppleves det for et par å bli foreldre for første gang, og i hvilken grad vil erfaringer fra deres egen barndom være med på å påvirke deres forventninger?

Valg av teoretisk rammeverk og forskningsmetode

Det vil bli sett nærmere på Alfred Adler sin teori om familie, og det vil være et hovedfokus på teoriene som omhandler hvordan familien vil være med på å påvirke et individ igjennom hele dens oppvekst og utvikling. Adler sine begrep om konstruerte mål og privat logikk kan belyse hvordan forventningene, tankene og følelsene angående det å bli foreldre vil være påvirket av parets egne foreldre og deres egen barndom. I følge Adler vil forventningene, tankene og følelsene som paret hadde i forhold til det å bli mor eller far for første gang, i stor grad stamme fra deres egen barndom, og dermed være med på å danne et bilde av hvordan de selv ønsker å være for sine egne barn (Adler, 1931, Ivey, D'Andrea, Ivey & Simek-Morgan, 2009). John Bowlby (1988) sin teori om tilknytning, kalt «attachment theory», vil også bli belyst. Bowlby fokuserer på at et barn vil bli påvirket av sine omgivelser helt fra det er født, og barnet vil bli spesielt påvirket av hva slags tilknytning som blir skapt mellom det selv og dets nærmeste omsorgspersoner (Bowlby, 1988). Bowlby sin teori om tilknytning har blitt videreutviklet av flere andre teoretikere, og blant annet Patricia Noller og Judith Feeney (2002a, 2002b) har benyttet denne teorien til å få større innsikt i hvordan barn med forskjellige typer tilknytning selv vil takle det å bli foreldre. Deres teoretiske arbeid tar for seg både hvordan et par vil oppleve det å bli foreldre, samtidig som de også retter et fokus mot hvordan parets egen barndom har vært med på å forme dem som foreldre. Feeney og Noller, samt Carolyn P. Cowan og Philip A. Cowan sitt teoretiske arbeid kan bli beskrevet som nyere forskning på dette feltet, og jeg kommer til ta for meg denne teorien i min masteroppgave.

Masteroppgaven kommer til å være basert på kvalitativ forskningsmetode, da dette fremgår som den mest fordelaktige og best egnede metoden for masteroppgavens fokus og problemstilling. Parets egne opplevelser, erfaringer, meninger, tanker og følelser vil være i sentrum, og kvalitativ forskningsmetode fremtrer dermed som et naturlig valg for denne masteroppgaven, da denne forskningsmetoden har som et hovedmål å ta tak i enkeltindividets perspektiv (Postholm, 2005). Målet er at parets egen stemme skal bli hørt og belyst. For å best mulig kunne få innsikt i parets sosiale virkelighet og livsverden vil jeg benytte meg av forskningsintervju som innsamlingsmetode. Målet er å kunne få et innblikk i informantens livsverden og livssituasjon, og intervjuet har som hensikt å hjelpe informantene til å reflektere over deres tanker, følelser og meninger rundt deres situasjon og sosiale virkelighet. Den første tiden som nybakte foreldre kan være både stressende og utfordrende for mange par, og jeg tar derfor sikte på å intervju par som nylig har blitt foreldre, men som ikke er helt ferske og dermed ikke er midt i denne uvante og nye situasjonen. Opplevelsen vil fortsatt være friskt i minne, samtidig som at paret nå har fått litt tid til å reflektere og tenke over hvordan opplevelsen av det å bli foreldre faktisk var. Masteroppgavens omfang gjør at det vil være naturlig å ta sikte på det minste antallet informanter, det vil si seks til åtte personer eller tre til fire

par. Jeg vil benytte meg av ett semistrukturert eller halvstrukturert intervju, da denne formen for intervju tar sikte på å la informantene fortelle mest mulig fritt om deres livserfaringer. Samtidig vil det også være mulig for forskeren å ha en viss føring i løpet av intervjuet, da det i et halvstrukturert intervju vil være visse forutbestemte hovedspørsmål som alle informantene vil bli spurt om.

Forskeren kan bestemme hvilke hovedtemaer som informantene skal innom, samtidig som det også vil være rom for at informantene kan ta noe av styringen og fortelle om det de selv måtte ønske å få frem (Dalen, 2004).

Disposisjon

Innledningsvis vil det bli sett nærmere på det teoretiske grunnlaget for denne oppgaven. Målet vil være å benytte både eldre, klassisk teori, samt nyere og mer spesifikk teori for å belyse kompleksiteten av masteroppgavens tema. Videre, i kapitel 3, vil oppgaven se nærmere på den kvalitative forskningsmetoden, samtidig som det også vil bli fokusert på hvorfor denne forskningsmetoden vil være den mest fordelaktige for min masteroppgave. I kapitel 4 vil den innsamlede dataen fra den kvalitative forskningsprosessen bli presentert, og det er også her at drøftingen av masteroppgavens resultater vil finne sted. Målet for dette kapitlet blir å se masteroppgavens resultater i sammenheng med den allerede presenterte teorien i kapitel 2. Det vil også bli sett nærmere på fordeler og ulemper ved det teoretiske rammeverket, ved å se denne i sammenheng med den innsamlede dataen fra intervjuene. Avslutningsvis i kapitel 6 vil det bli lagt frem en oppsummering med grunnlag i det teoretiske rammeverket, samt masteroppgavens resultater.

Teoretisk rammeverk

I dette kapitlet vil det teoretiske rammeverket for denne masteroppgaven bli presentert. Det vil innledningsvis bli fokusert på eldre og mer klassiske teorier, her representert av Alfred Adler og John Bowlby. Disse teoriene kan også sies å være rådgivningsteorier eller terapeutiske teorier, noe som gjør teoriene desto mer interessante i denne sammenhengen. Videre vil Bowlby's teori bli sett i sammenheng med nyere forskning på dette temaet, før to pionerer på dette feltet, Carolyn P. Cowan og Philip A. Cowan, vil bli gjort rede for. Kapitlet tar sikte på å belyse noe av kompleksiteten på dette feltet.

Adlers individuelle psykologi

Alfred Adlers individuelle psykologi hører hjemme under psykodynamikken, og kan dermed sies å være påvirket av Sigmund Freud sin teoretiske arv. På tross av dette har Adler i sitt teoretiske arbeid tatt sterk avstand fra Freud sine deterministiske og forutbestemte teorier. Dette kommer blant annet frem i navnet han valgte til sin teori, hvor fokuset utelukkende er rettet mot at alle mennesker er forskjellige, og dermed må også psykologien være fokusert mot det individuelle (Adler, 1930a, 1930b, Clifford & Baumer, 2000). Adler er optimistisk i sitt syn på mennesket, og ønsket med sin teori å heller belyse menneskets bevissthet, fremfor ubevissthet. Han var enig i at biologiske, seksuelle og aggressive drifter, samt et individs opplevelser fra barndommen, ville påvirke dets utvikling, samtidig som han heller ønsket å belyse det faktum at individet selv har en egenskap til å realisere seg selv, og slik få muligheten til å leve et verdig liv. Tankegangen om at menneskets utvikling først og fremst er påvirket av målrettede drifter og meningsfulle handlinger kalles i Adlers teori «The teleological nature of humankind» (Adler, 1930a, 1930b, Ivey, et al., 2009, s.149, Gilliland, James, Roberts & Bowman, 1984). Adler går så langt som å si at selve essensen av terapi og rådgivning skal være for rådgiveren å jobbe sammen med klienten mot å bli klar over hvordan vedkommendes barndom har påvirket dem i løpet av livet, og hvordan denne påvirkningen heller skal bli styrt av klienten selv (Adler, 1930a, Gilliland, et al., 1984). Denne tankegangen påvirket sterkt hans teoretiske arbeid, og sørger dermed også for et meget godt grunnlag for å benytte hans teorier innenfor rådgivning, nettopp på grunn av hans fokus på hvordan selvbevissthet vil føre til at individet innser sin mulighet til å selv kunne ta styring over sitt egen livssituasjon og sitt eget liv.

Adlers teoretiske arbeid er både omfattende og mangfoldig, og i denne masteroppgaven vil det først og fremst bli fokusert på hans teorier som omhandler temaet familie, og hvordan familien vil være med på å påvirke et individ igjennom hele dens oppvekst og utvikling. I denne sammenhengen vil det være relevant å nevne begrepene konstruerte mål (fictional goals) og privat logikk (private logic). Disse begrepene tar for seg hvordan et individ vil skape mål og mening, samt logikk og prinsipper i sitt liv (Gilliland, et al., 1984, Ivey, et al., 2009, s.153, 155). Adler

argumenterer for at all handling er målrettet, og at de målene som et individ vil sette seg i løpet av sitt liv, i stor grad vil være påvirket og formet helt fra barndommen av. I en artikkel fra 1930 (a) argumenterer han for at når et barn når fire – fem års alderen vil det oppstå et mål i barnets psyke, som fra og med denne dagen vil påvirke barnet videre i deres utvikling. De personlige målene vil ligge i individets underbevissthet, og slik være med på å påvirke hvordan individet tenker, føler og oppfører seg igjennom sitt liv. Et individs konstruerte mål vil dannes på grunnlag av hvordan individets oppfattelse av omverden betoner seg, samt hvordan individet forstår sin egen plass i den (Adler, 1930a, Gilliland, et al., 1984, Ivey et al., 2009).

I denne sammenhengen bør også individets private logikk bli belyst. Individets private logikk vil også være en del av individets underbevissthet, og den vil være med på å påvirke hvordan vedkommende tenker og føler angående sitt eget liv, og hvorvidt de føler at de oppnår de målene og ønskene de vil sette seg i løpet av livet (Adler, 1930a, Ivey et al., 2009, Gilliland, et al., 1984). I likhet med de konstruerte målene, vil et individs private logikk begynne å ta form i fire – fem års alderen. Individet vil begynne å følge en slags rutine, som influerer hvordan vedkommende forholder seg til livet, møter vanskelige og stressende situasjoner og deretter forholder seg til den vanskelige situasjonen (Adler, 1930a). Denne rutinen å forholde seg til livet på vil ikke endres med mindre individet selv oppdager en gjennomgående feil i måten vedkommende reagerer på forskjellige situasjoner, eller ved at individet får hjelp av andre til å oppnå denne bevisstheten. Selve navnet til dette begrepet, privat logikk, er med på å belyse hvordan det vil være logisk for et individ å forholde seg til omverdenen slik de gjør, samtidig som denne logikken ikke nødvendigvis vil være like innlysende for andre mennesker (Clifford & Baumer, 2000). De konstruerte målene blir dermed påvirket av individets private logikk, og slik danne grunnlaget for tanker, følelser og handlinger, som Adler anså som en helhet. Adlers begrep om konstruerte mål og privat logikk kan belyse hvordan blant annet forventningene, tankene og følelsene angående det å bli foreldre vil være påvirket av parets egne foreldre og deres egen barndom. I følge Adler vil forventningene, tankene og følelsene som paret hadde i forhold til det å bli mor eller far for første gang, i stor grad stamme fra deres egen barndom, og dermed være med på danne et bilde av hvordan de selv ønsker å være for sine egne barn (Adler, 1930a, Ivey et al., 2009). Skal en få en korrekt oppfattelse av Adlers teoretiske standpunkt vil det allikevel være viktig å fortsatt holde fokus på at Adler, til forskjell fra Freud sitt teoretiske standpunkt, valgte å legge større vekt på individets evne og vilje til å oppnå bevissthet i løpet av deres utvikling, og slik kunne selv få styrken til å oppnå sine personlige mål og leve et meningsfullt liv (Ivey et al., 2009).

Kjernen i Adlers teoretiske arbeid bygger på at mennesket vil oppnå en høyere selvbevissthet og en sterkere mental helse, ved å jobbe mot å bli klar over ens konstruerte mål og

private logikk. Først når individet har blitt klar over sine konstruerte mål og private logikk har de muligheten til å endre sine holdninger og oppførsel. Som allerede nevnt har Adler et optimistisk syn på mennesket. Han argumenterer for at mennesket har sjansen til å bli det mennesket de ønsker å være, siden mennesket selv er med på å skape sine mål, handlinger, holdninger og logikk. Ved å bli klar over hvordan ens barndom har vært med på å påvirke den personen en i dag er, vil individet selv få muligheten til å forme sine fremtidige mål og den logikken de skaper i sine liv (Adler, 1930a, Adler, 1931, Clifford & Baumer, 2000, Gilliland, et al., 1984, Ivey et al., 2009).

Og det er nettopp dette som gjør Adlers teori godt egnet for rådgivningsarbeid, samt for problemstillingen for denne masteroppgaven. Adler belyser hvor viktig det vil være for et individ å få selvinnsett og bevissthet rundt seg selv og sin psyke. Ved å bli bevisst, vil samtidig også individet få muligheten til å selv ta ansvar for å bli den personen som vedkommende ønsker å være. I denne sammenhengen vil Adlers teori bli brukt for å belyse viktigheten av å være bevisst sin barndom, og hvordan denne har påvirket informantenes egne forventninger og ønsker rundt det å bli foreldre for første gang. Dette vil bli sett nærmere på senere i oppgaven.

Bowlbys tilknytningsteori

John Bowlbys teoretiske arbeid hører også inn under den psykodynamiske tradisjonen, noe som kommer tydelig frem igjennom hans stadige fokus på to viktige psykodynamiske prinsipper. Disse prinsippene er det faktum at et individ ubevisst vil opprette tilknytninger til viktige personer i sine første leveår, samt at disse ubevisste tilknytningene vil påvirke individet senere i løpet av livet (Bowlby, 1988, Ivey et al., 2009). Selve begrepet tilknytning blir av Bowlby (1988) definert som en hver form for atferd som resulterer i at en person oppretter eller opprettholder nærhet til en annen klart definert person, som er oppfattet som bedre egnet enn seg selv til å forholde seg til verden. I 1969 gav han ut sitt hovedverk om tilknytningsteorien. Det har blitt hevdet at denne boken skapte et fundament for den moderne utviklingspsykologien. Det har dessuten også blitt argumentert for at han påvirket blant annet familierapien til å se nærmere på enkeltindividene som en familien vil være sammensatt av, samt hva de nære forhold mellom forskjellige familiemedlemmer faktisk vil være bygget opp av (Nichols, 2009, Tetzchner, 2005). Før Bowlby hadde presentert sin teori om hvorfor barn tilknytter seg sine omsorgspersoner, var det en generelt oppfatning blant forskere på 1940-tallet at barnet først og fremst var tilknyttet sin mor på grunn av mat (Bowlby, 1988, Nichols, 2009). I starten av sin karriere jobbet Bowlby med å observere ville dyr i sine naturlige omgivelser, og fikk da øye på at ungen til de forskjellige ville dyrene i meget stor grad ble påvirket av hvordan deres foreldre oppfostret og behandlet dem i de første leveårene. Dette ble særlig tydelig når barnet opplevde vanskelige og stressende situasjoner (Bowlby, 1969, 1979, 1988). De samme

observasjonene ble deretter gjort med menneskebarn som blant annet levde på institusjoner i England under andre verdenskrig. Bowlby kunne dermed tilslutt slå fast at både dyr og mennesker vil bli påvirket av hva slags tilknytning de får til sine nærmeste omsorgspersoner, som oftest sine egne foreldre, i de første leveårene (Ivey et al., 2009). Det er ikke kun praktiske forhold som sørger for at et barn vil være i nærheten av sin mor, det er også snakk om mer emosjonelle forhold og behov, som trygghet, nærhet og varme (Bowlby, 1958, 1969, 1988).

Bowlby fokuserte først og fremst på mor-barn-forholdet i sin tilknytningsteori. Han mente at det var ett spesielt bånd mellom en mor og hennes barn, samtidig som det også av praktiske årsaker, som for eksempel mating, ville være mer sannsynlig at moren ville være den nærmeste omsorgspersonen for barnet i de første leveårene. Det vil allikevel være relevant å nevne at teorien tar sikte på å generelt sett beskrive tilknytningen som et barn vil ha til sin omsorgsperson, det være seg mor, far eller andre viktige omsorgspersoner. Barnet kan dessuten også ha flere omsorgspersoner (Tetzchner, 2005). Bowlby arbeidet med sin tilknytningsteori store deler av karrieren, noe som førte til at denne teorien ble meget omfattende. Det vil derfor videre kun bli fokusert på de delene som vil være av relevans for denne masteroppgaven.

I sammenheng med sin tilknytningsteori utarbeidet Bowlby et begrep for å rette et fokus mot hva som faktisk skjer i et barns psyke, når de blir påvirket av sine omsorgspersoner de første leveårene. Begrepet indre arbeidsmodeller beskriver de modeller og skjemaer som barnet vil skape om seg selv og andre mennesker, på grunnlag av forskjellige situasjoner, opplevelser og erfaringer de gjort seg i løpet av sin tilknytningsprosess (Bowlby, 1988, Tetzchner, 2005). Disse arbeidsmodellene vil følge barnet i gjennom hele deres livsløp, og Bowlby argumenterte for at de ville være såpass generaliserbare at de vil sørge for at barnet vil skape seg forventninger om fremtidige kontaktforhold med andre mennesker, på grunnlag av disse arbeidsmodellene. Arbeidsmodellene vil i all hovedsak bli skapt i tiden fram til 3 – 4 års alderen. Etter denne alderen vil barnet ta utgangspunkt i sine opparbeidede arbeidsmodeller, og i stor grad føye nye erfaringer og hendelser under de eksisterende arbeidsmodellene. Bowlby åpner for at barnet i noen situasjoner også vil kunne endre sine allerede opparbeidede arbeidsmodeller, men dette er noe som skjer i en meget begrenset mengde, samtidig som det også vil kreve langsom endring over en lengre tidsperiode (Tetzchner, 2005).

Hvordan disse arbeidsmodellene vil betone seg kommer som allerede nevnt an på hvordan de nærmeste omsorgspersonene til barnet vil behandle det i løpet av de første leveårene. Sørger de nærmeste omsorgspersonene for at barnet opplever trygghet, kjærlighet og varme, særlig i stressende og truende situasjoner, vil barnet danne arbeidsmodeller med grunnlag i erfaringer om at andre mennesker er til å stole på, og at de selv er verdt å bli elsket og verdsatt (Bowlby, 1988).

Barnet vil dessuten også føle en sterk trygghet til sine foreldre, og deres forhold til hverandre vil få en god og meget viktig start. Ved å få en trygg og god tilknytning til sine omsorgspersoner vil barnet både få en god barndom, og den vil videre også legge et godt grunnlag for å kunne utvikle en sterk og solid selvtillit og selvbilde (Ivey et al., 2009). Denne påvirkningen vil følge barnet hele livet, og vil sørge for at barnet vil være godt rustet til å takle vanskelige og pressende situasjoner.

Vokser derimot barnet opp med at deres omsorgspersoner ikke dekker deres behov for omsorg, sikkerhet og kjærlighet i de første leveårene, vil barnet danne arbeidsmodeller med grunnlag i dette, noe som vil føre til forventinger om at andre mennesker er likegyldige til barnet, og at barnet selv ikke er verdt å bli lagt merke til. Barnets ustabile og utrygge tilknytninger til sine omsorgspersoner, vil føre til at barnet i fremtiden vil ha negative forventinger til sine foreldre, samt til nye mennesker de vil møte videre i livet, noe som vil gi dem problemer med å skape nye og trygge tilknytninger til andre mennesker. Deres selvbilde og selvtillit vil bli svekket, og barnet vil anse seg selv som ikke verdig andres menneskers kjærlighet og oppmerksomhet. Disse barna vil dessuten også ha større problemer med å takle stressende situasjoner på en tilfredsstillende måte, enn barna som hadde trygge tilknytninger til sine nærmeste omsorgspersoner i barndommen (Bowlby, 1979, 1988).

Bowlby retter dessuten også et sterkt fokus mot at tilknytningsteorien vil kunne si noe om hvordan foreldrene til barnet, vil være påvirket av hvordan deres egne foreldre behandlet dem når de var små (Bowlby, 1988). Foreldrenes arbeidsmodeller har siden deres første leveår vært påvirket av hvordan deres egne foreldre behandlet dem som barn, og hvordan foreldrenes arbeidsmodeller har fortonet seg, vil nå påvirke hvordan de selv vil være i stand å oppdra sitt eget barn. Bowlby (1988) belyser blant annet hvordan et barn som har opplevd en god og kjærlig omsorgsperson, selv vil vise den samme omsorgen for andre mennesker, og da særlig sitt eget barn. Et annet eksempel på situasjoner hvor foreldrenes egne arbeidsmodeller kommer frem, er i forhold til hvordan mødre med en usikker tilknytning til sine foreldre vil kunne være dobbelt så lenge ut av syne for sitt barn, enn det mødre med en sikker tilknytning til sine foreldre vil være. Mødrene som har arbeidsmodeller dannet på basis av en usikker tilknytning til sine foreldre vil dessuten bruke både mindre tid på å snakke, se på og holde barnet sitt, enn den andre gruppen av mødre (Wolkind, Hall & Pawlby, 1977, i Bowlby, 1988).

Bowlbys tilknytningsteori kan oppfattes som deterministisk, og det er derfor viktig å belyse at dette ikke vil være i tråd med denne masteroppgavens fokus. På tross av dette kan Bowlby være med på å kaste lys på nettopp hvor viktig de første leveårene vil være for et barn, og hvor viktig det vil være for foreldrene å sørge for at barnets behov og ønsker blir oppfylt. Også i denne teorien vil det være mulig for barnet å endre på de arbeidsmodellene de har utviklet i løpet av sin barndom.

Selv om dette i følge Bowlby vil være en utfordrende jobb, er det like fullt mulig å gjennomføre. Stikkordet er også her selvbevissthet og viljestyrke. I denne masteroppgaven vil Bowlbys tilknytningsteori først og fremst bli benyttet for å belyse viktigheten av et barns første leveår, og hvordan foreldrene vil være med på å påvirke hvordan barnet videre i sitt liv vil forholde seg til andre mennesker og sosiale forhold. Dette vil oppgaven se nærmere på senere.

Videreutvikling av Bowlbys tilknytningsteori

Bowlbys tilknytningsteori er som allerede nevnt både omfattende og anvendelig, noe som har ført til at flere teoretikere har videreutviklet denne teorien, og benyttet den til å belyse forskjellige temaer og situasjoner. Med masteroppgavens tema i fokus, vil noen av disse teoriene nå bli sett nærmere på. Patricia Noller og Judith Feeney er to teoretikere som har benyttet Bowlbys teori om tilknytning til å belyse nettopp hvor viktig og omfattende et barns tilknytning til sine omsorgspersoner vil være i de første leveårene, og hvordan barnets opparbeidede arbeidsmodeller vil være med å påvirke dem i løpet av deres liv. Noller og Feeney sitt hovedfokus i løpet av deres teoretiske arbeid har vært å belyse hvordan et individ i løpet av hele sitt liv vil ta del i flere forskjellige typer forhold, til svært mange forskjellige mennesker. Hva slags forhold det er snakk om, og hvorvidt dette forholdet vil bli omtalt som formelt eller personlig, kommer helt an på hvor i livsløpet personen er, og hva hensikten med forholdet er (Noller, Feeney & Peterson, 2001). De forskjellige forholdene individet vil ta del i, vil være forskjellige ut i fra hvor i livsløpet de er, men det vil allikevel være enkelte temaer eller forhold som stadig vil være med å påvirke hvordan disse forskjellige forholdene vil ta form. Tilknytning er et av disse temaene (Noller, et al., 2001). Noller og Feeney argumentere for at tilknytning, i tillegg til å ha stor signifikans i barnets første leveår og videre barndom, også vil være relevant i forhold til hvordan barnet senere i livet vil forholde seg til andre mennesker, og da særlig i forbindelse med intime kjærlighetsforhold (Noller & Feeney, 1996, 2002a, Noller, Feeney, Alexander & Hohaus, 2003). Ved å oppleve trygge og sunne tilknytninger til sine foreldre vil barnet i løpet av sin utvikling kunne nyte godt av både kognitive og sosiale fordeler, som videre vil gi dem blant annet høyere selvtillit, en sterkere lærelyst, bedre problemløsnings-strategier og en sunn selvstendighet i forhold til sine foreldre (Noller, et al., 2001). Disse egenskapene vil være resultatet av at barnet har kunnet utvikle sunne og gode arbeidsmodeller, som gjør det naturlig for barnet å kunne stole på, ha en god kommunikasjon og tilslutt knytte seg til andre mennesker. Med et slikt utgangspunkt er det mer sannsynlig at barnet i voksen alder er trygg på seg selv, og kan inngå sunne og varige forhold til andre mennesker og i tillegg opplever sine forhold til andre mennesker som mer tilfredsstillende enn de som har en usikker tilknytning (Noller, et al., 2001, Noller & Feeney, 2002a).

Noller og Feeney (1996, et al., 2001, 2002b, et al., 2003, 2006) argumenter videre også for at hvordan barnet i voksen alder vil kunne forholde seg til sin partner i et kjærlighetsforhold vil bli særdeles viktig i stressende livssituasjoner, noe det å bli foreldre for første gang vil være et godt eksempel på. I likhet med flere andre teoretikere retter også Noller og Feeney fokus på det faktum at det å bli foreldre for første gang er noe av det mest stressende og krevende et menneske kan oppleve. Ikke bare vil det være viktig for de nybakte foreldrene å kunne ta godt vare på deres barn, det vil også være avgjørende at de klarer å ta godt vare på seg selv og deres parforhold. Noller, Feeney, Alexander og Hohaus (2003) viser i sin studie hvordan det vil være en direkte sammenheng mellom engstelse i forhold til parforholdet før barnet kommer og depresjon etter at barnet er født. Dette på tross av at andre faktorer som for eksempel barnets humør, ble kontrollert. Det ble dessuten også oppdaget at det var kun i kontekst med det å bli foreldre for første gang at usikkerhet i forhold til tilknytning, trigget depresjoner i kvinner, som ikke tidligere hadde hatt noen tydelige tegn til depresjon. Dette kan dermed sees i sammenheng med at barnet med utrygge tilknytninger til sine omsorgspersoner i voksen alder vil oppleve stressende livssituasjoner som svært utfordrende, og i denne studien gjelder det særlig kvinner (Noller et al., 2003). Har barnet derimot opparbeidet seg sunne og gode arbeidsmodeller, takket være de tilknytninger vedkommende har dannet seg i løpet av barndommen, vil barnet nå være mer positivt innstilt ovenfor sin partner, benytte konstruktiv problemløsning og mestringsstrategier, samt også søke partneres hjelp og støtte når de selv trenger det (Noller & Feeney, 2006). I Noller og Feeney sin bok fra 2002 blir også dette belyst av Simpson, Rholes, Campbell, Wilson, og Tran. Også de retter i sin artikkel fokus på hvordan trygge tilknytninger til sine omsorgspersoner i barndommen vil kunne gi en indre trygghet og styrke for barnet i voksen alder. Denne tryggheten vil komme spesielt godt frem i møte med utfordringer og vanskelige situasjoner i kjærlighetslivet, samt i større livsendringer, og vil sørge for at situasjonene vil oppleves som mindre håpløse og tunge, samtidig som også deres fokus heller vil være på å løse disse situasjonene på en realistisk og effektiv måte. Simpson et al. (2002) retter videre fokuset på det faktum at en ikke må legge noen som helst slags form for skyld over på de foreldrene som har arbeidsmodeller, som sørger for at de vil ha større problemer med å takle overgangen fra parforhold til familie. På tross av at det sett utenfra kan late til at foreldrene ikke takler sin oppgave som foreldre på en tilfredsstillende måte, argumenterer Simpson et al. (2002) for at dette ikke på noen måte er deres egen skyld. Det er nemlig grunnlag for å tro at grunnen til dette ligger i at arbeidsmodellene er en avspeiling av erfaringer og hendelser som foreldrene selv har opplevd igjennom sine egne omsorgspersoner. Blir det ikke tatt hensyn til hendelser, minner og tolkninger fra tidligere mellommenneskelige forhold som foreldrene selv har opplevd, vil vurderingen av det eksisterende forholdet mellom foreldre og barn, samt foreldrene seg i mellom bli mangelfull, og det vil heller ikke gi noe grunnlag for å kunne si noe om hvorfor enkelte par vil takle

overgangen fra parforhold til familie på en mindre tilfredsstillende måte (Simpson et al. 2002). Simpson et al. (2002) retter videre et fokus på at arbeidsmodellene til foreldrene, som i sin barndom opplevde utrygge tilknytninger til sine nærmeste omsorgspersoner, på ingen måte er absolutte eller uforanderlige. Ved å oppleve nye, trygge og gode tilknytninger til andre mennesker i løpet av sitt liv og utvikling, vil individet få en ny tiltro til seg selv og sine medmennesker, og slik kunne utvikle og forbedre sine arbeidsmodeller med grunnlag i dette. Dette vil føre til at foreldrene, som bygget sine arbeidsmodeller på utrygge tilknytninger fra sin barndom, vil oppleve de samme fordelene og godene som foreldrene, som i utgangspunktet hadde gode og produktive arbeidsmodeller.

I denne masteroppgaven vil den nevnte teorien bli benyttet for å belyse hvordan tidligere tilknytninger kan være med på å påvirke hvordan et individ vil forholde seg til sin partner og til andre sosiale forhold. Det vil dessuten også bli sett nærmere på om individets tilknytninger til sin partner, vil endre seg under stressende livssituasjoner som i denne sammenhengen vil være det å bli foreldre for første gang.

Nyere forskning på feltet

Å bli foreldre er slettes ingen dans på roser skal en tro dagens avisartikler, selvhjelpsbøker, TV-programmer og kvinnebladforsider. Det skrives om hvor stressende og altoppslukende det hele er, hvor vanskelig det er å kombinere en krevende jobb, yogatrening, vennineturer til Paris, hagestell og interiør, med kravstore og vanskelige barn, hvor tøft det er å holde på sin slanke og vakre figur etter et ni måneder langt svangerskap og hvor lett det er å totalt miste sitt sexliv med sin ektefelle. Norske medier kunne dessuten også i 2009 melde at svenske privatøkonomer i Swedbank hadde regnet ut at det vil koste deg én million kroner å oppfostre et barn fra fødsel til de fyller 19 år. Prisen regnes med å være høyere for norske foreldre. På sene ukedager kan en se TV-programmer som «Nanny 911», hvor ustyrlige barn blir satt på plass av en morsk og romslig kvinne med hatt, og «Verdens strengeste foreldre» hvor bortskjemte og ustyrlige tenåringer bli sendt til sektlignende familier som driver arbeidsleire på gårdene sine. Dette ser derimot ikke ut til å skremme vekk norske par fra å få barn. Som tidligere nevnt har Norge en høy fruktbarhet, og det har ikke blitt født like mange barn som i 2009, siden 1972 (SSB, 2010).

På tross av at mange teoretikere, samt at dagens medier har en tendens til å ofte fokusere på de vanskelige og utfordrende sidene av det å bli foreldre, er det noen teoretikere som heller velger å fokusere på hvor givende, viktig og uerstattelig det vil være for et par å få oppleve sammen det å bli foreldre. Philip Cowan og Carolyn Cowan (1992, 1995, 2006) er to forskere som har viet sine forskningskarrierer til å jobbe med dette temaet, og de har i løpet av sitt teoretiske arbeid studert både hvorfor par velger å få barn i utgangspunktet, hvilke faktorer som vil kunne være med å

påvirke hvorfor de nybakte foreldrene vil karakterisere hendelsen som positiv eller negativ, og hvordan samfunnet og helsevesenet som er tilknyttet foreldrene vil, på best mulig måte, kunne hjelpe og bistå dem igjennom denne livssituasjonen. Cowan og Cowan argumenter for at forskning på dette feltet er meget viktig, da foreldrenes evne til å innstille seg på å bli foreldre, samt deres tanker, følelser og oppfatning om det å bli foreldre, både vil kunne forutsi noe om deres tilfredsstillelse av sine egne behov, behov i forhold til sitt parforhold og behov i forholdet til sitt barn. Opplever paret det å bli foreldre som positivt, vil de sannsynligvis også oppleve en vekst rent personlig, noe som videre vil føre til et lykkeligere og mer tilfredsstillende parforhold og et bedre forhold til sine barn (Cowan & Cowan, 1992, Cowan, Cowan & Schulz, 2006).

Cowan og Cowan har i løpet av sitt teoretiske arbeid belyst svært mange forskjellige temaer og forhold som kan være med på å påvirke de nevnte problemstillingene. Det vil av hensyn til oppgavens omfang nå bli fokusert på noen av disse som vil være av relevans for denne oppgaven. Et gjennomgående tema i Cowan og Cowan (1992) sitt teoretiske arbeid har vært å fokusere på viktigheten av parets egne erfaringer fra deres «family of origin», eller opprinnelsesfamilie. I sin studie som blir presentert i «When partners become parents: The big life change for couples» som først ble utgitt i 1992, belyser de hvordan denne faktoren også ble gjeldende for dem som par, når de fikk sitt første barn. Å bli foreldre kan hente frem igjen gamle minner, følelser og tanker fra deres egen barndom, en faktor som igjen vil påvirke hva slags forventinger og ønsker en vil ha til seg selv og sin partner. Cowan og Cowan (1992) bruker et eksempel om at barnet gråter, og hvor vidt den enkelte foreldre vil føle det er naturlig å la ungen gråte fra seg på egen hånd, eller at en selv tar det opp og trøster det, kan i større grad gjenspeile den enkelte foreldrer sine egne behov som barn, enn deres eget barn sine behov og ønsker. I løpet av studien som blir presentert, får en et sterkt innblikk i nettopp hvor påvirket foreldrene i studien er av sine egne foreldre og barndomsminner. Den generelle tilnærmingen er først og fremst enten at foreldrene tar avstand fra den barneoppdragelsen de selv fikk, eller at de ser opp til sine foreldres innsats og ønsker å gjøre en like god jobb som dem. Blant parene som ikke ønsket å selv få barn i studien, var en av de hyppigste begrunnelsene for dette det faktum at de hadde vonde og vanskelige minner fra sin egen barndom. Allikevel forekom det par som hadde hatt en vanskelig barndom, som selv ønsket å få barn, for å vise overfor seg selv og sine foreldre at de kunne gi sine barn en bedre barndom (Cowan & Cowan, 1992).

I denne sammenhengen blir også Bowlby sin tilknytningsteori belyst. Cowan og Cowan (1992) argumenterer for at når paret har hatt et noenlunde likt konfliktnivå i sine opprinnelsesfamilier, så vil det være en tendens at paret også gjentar dette mønsteret i sin egen familie. Årsaken til dette kan spores tilbake til at paret i sin barndom opparbeidet seg et sett med

arbeidsmodeller, som sørger for at de vil ha en spesiell tilnærming til konflikter og problemer i parforholdet, samt at de også vil ha en viss forventning om hva det vil innebære å være en foreldre. Slik vil parets egen barndom gjenta seg for deres egne barn, da forskning kan belyse at har foreldrene hatt en utrygg tilknytning til sine omsorgspersoner, vil også det være en stor sannsynlighet for at dere egne barn vil ha en utrygg tilknytning til dem (Cowan & Cowan, 1992). Det vil dermed være svært viktig at foreldrene som har opplevd en utrygg tilknytning til sine nærmeste omsorgspersoner i barndommen, jobber mot en bevisstgjøring og bearbeiding av utrygge og vonde minner, slik at det vil bli mulig å danne nye og mer produktive arbeidsmodeller for fremtiden.

Et annet forhold som blir belyst igjennom Cowan og Cowan sin studie er om hvorvidt det vil være vanskeligere å holde en familie sammen i dagens samfunn, i forhold til hvordan det tidligere har vært. En skal ikke langt tilbake i tid før det var en generell oppfatning om at det å få barn ville fungere som et lim i foreldrenes parforhold. Å få barn var en naturlig videreføring av et ekteskap, og på tross av at skilsmisse var udiskutabelt i utgangspunktet, var det desto mer sett ned på om det var barn involvert. Foreldrene i studien har i forhold til sine egne foreldre og besteforeldre også et mye større valg om når de ønsker å bringe et barn inn i sitt samliv. Å bli foreldre er ikke lengre noe som skjer når naturen lar det skje, det er et aktivt valg fra parets side, og flere av dagens foreldre føler et stort ansvar ved å skulle foreta en slik avgjørelse (Cowan & Cowan, 1992).

Studien som blir presentert i Cowan og Cowan sin bok fra 1992 er svært omfattende, og det er mange forhold og temaer som det må bli tatt hensyn til for å få et inntrykk av hvilke faktorer som virkelig vil ha en signifikans i overgangen fra par til familie. Cowan og Cowan (1992) ender allikevel opp med to faktorer som de argumenterer for at er tilbakevendende i all deres forskning. Den første faktoren er det faktum at parene som rapporterte mest problemer og utfordringer i deres parforhold etter at barnet var født, var også de parene som hadde mest problemer før barnet kom. Et velfungerende og lykkelig parforhold vil ikke plutselig bli ødelagt av uro, krangel og frustrasjon kun på grunn av fødselen av deres førstefødte. De problemene som kommer opp etter barnets fødsel har alltid vært der, men på grunn av foreldrene opplever et skifte i deres hverdagsliv, vil problemene både bli sterkere, vanskeligere og tyngre å arbeide med. Den andre faktoren som var signifikant, var at de parene som følte at de hadde produktive og tilfredsstillende måter å løse forskjeller og utfordringer på, også var de parene som rapporterte minst utilfredshet og ulykkelighet i det første årene som foreldre. Forholdet deres er både stabilt og lykkelig. Ved å gi hverandre tid til å roe seg ned etter en krangel, kommer de tilbake for å snakke om hva som var så oppskakende. Fokuset er på å høre hva den andre har å si, før de så jobber mot å finne en løsning på problemet som vil tilfredsstille begge parter.

Det å opparbeide seg velfungerende og produktive måter å løse problemer på er derimot ingen enkel sak. Nybakte foreldre har hendene allerede fulle med å klare balansegangen mellom å forstå og tilfredsstille barnets behov og ønsker, klare å forholde seg til sin partner i forhold til alle avgjørelser som må bli tatt, for ikke å snakke om alle forpliktelser og oppgaver de har utenfor sin lille familie (Cowan, et al., 2006). Det kan dermed være godt, for ikke å si avgjørende, å ikke måtte takle alt dette på egenhånd, og heller få hjelp av en uavhengig part utenfor familien. Cowan og Cowan (1992, 1995, et al., 2006) argumenter igjennom hele sitt teoretiske arbeid for at samfunnet som paret er en del av på sin side også må gjøre en innsats for at familien skal få en god start sammen. Samfunnet er bygget opp av familier, og hvor vidt en familie er velfungerende eller ei vil ha store konsekvenser for svært mange forskjellige faktorer. Klarer ikke samfunnet å ta vare på familiene som er med på å bygge det opp, vil for det første familier bli oppløst, noe som videre vil føre til at barn vil få en utrygg og endret tilværelse, noe som forskning har vist, vil føre til stor sannsynlighet for å påvirke barnets egen familie i voksen alder (Cowan & Cowan, 1992). Å tilby par som er på vei inn i prosessen fra parforhold til familie, er dermed viktig for både den enkelte foreldre, paret, barnet og samfunnet.

Også i Norge har det blitt fokusert på hvor viktig samlivskurs og andre tiltak for par som skal bli foreldre vil være i denne nye livssituasjonen. I 2007 utviklet Frode Thuen og Øystein Mortensen en rapport for Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet (Bufdir) med den hensikt å belyse hva slags tilbud som finnes i Norge, hvor vidt disse er tilfredsstillende og hva som bør bli fokusert på i det videre arbeidet mot å optimalisere tilbudet. Rapporten slår fast at en av de mest betydelige endringene i de siste tiårene i den vestlige verden er den sterke økningen av samlivsbrudd og videre oppløsning av familier. Som allerede nevnt er konsekvensene av et samlivsbrudd enorme, og det er dermed avgjørende for samfunnet å få bukt med disse problemene. Rapporten belyser videre at det vil være mest fordelaktig for paret å delta i samlivskurs tidlig i parforholdet. Slik vil det være mulig å ta tak i negative mønstre paret i mellom, og tidlig begynne arbeidet mot mer effektive og tilfredsstillende mønstre for konfliktløsning. Et annet tidspunkt som også blir belyst som meget viktig med samlivskurs er i overgangen fra det å være par til det å bli foreldre. Denne nye livssituasjonen vil tydelig påvirke parforholdet, og fordelene og nytten av samlivskurs vil være meget synlig. Thuen og Mortensen viser videre til Cowan og Cowan sin studie fra 1995, hvor det ble vist at samlivskurs som var skreddersydd for par som hadde fått sitt første barn, førte til signifikante forbedringer i både tilfredsheten og tilpasningen i parforholdet, og argumenterer sterkt for nødvendigheten av slike samlivskurs. I denne sammenhengen vil det være relevant å nevne Godt Samliv, som er det eneste av sitt slag, når det gjelder samlivskurs for foreldre som nettopp har blitt foreldre. Kursets målsetning er å styrke parforholdet, når et par får sitt første barn, og å forebygge vansker som erfaringsmessig kan oppstå i denne fasen av samlivet (Thuen &

Mortensen, 2007).

Den nyere forskningen på feltet vil i denne sammenhengen være med på å belyse flere forhold som kan være utfordrende og viktige for par i dagens samfunn, som opplever å bli foreldre for første gang. For å få et helhetlig bilde på hva som kan påvirke parets opplevelse og erfaring rundt masteroppgavens problemstilling, vil det også være viktig å ha blant annet samfunnskonteksten i fokus, samtidig som det vil være viktig å huske på at alle par er forskjellige, og dermed også vil oppfatte deres livssituasjon, som nybakte foreldre forskjellig.

Forskningsmetode

I dette kapittelet vil det bli sett nærmere på den kvalitative forskningsmetoden, da masteroppgaven har tatt utgangspunkt i og bygger på denne. Igjennom hele kapitelet vil det være et gjennomgående fokus på hvorfor denne forskningsmetoden har blitt valgt, samt hvorfor den vil være mest fordelaktig for masteroppgavens problemstilling og tema. Det vil også bli fokusert på intervju som datainnsamlingsstrategi, da dette har blitt valgt som fremgangsmåte for å samle inn data.

Valg av forskningsmetode

Masteroppgaven har tatt utgangspunkt i den kvalitative forskningsmetode, da dette fremgår som den mest fordelaktige og best egnete metoden for masteroppgavens fokus og problemstilling. Postholm (2005) argumenterer for at problemstillingen en velger for sitt forskningsprosjekt vil legge føringer for hva slags metode en bør benytte seg av for å kunne få svar på de forskningsspørsmål en ønsker å besvare. Problemstillingen for denne masteroppgaven tar sikte på å belyse hvordan det vil være for et par å få sitt første barn, og slik gå fra å være et par til å bli en familie. Det er altså parets egne opplevelser, erfaringer, meninger, tanker og følelser som vil være i sentrum, og dermed vil dette også være med på å danne datagrunnlaget for masteroppgaven. Målet er at parets egen stemme skal bli hørt og belyst. Kvalitativ forskningsmetode fremtrer dermed som et naturlig valg for denne masteroppgaven, da denne forskningsmetoden har som et hovedmål å ta tak i enkeltindividets perspektiv (Postholm, 2005).

For å best mulig kunne få innsikt i parets sosiale virkelighet og livsverden vil jeg benytte meg av forskningsintervju som innsamlingsmetode. Målet er å kunne få et innblikk i informantens livsverden og livssituasjon, og intervjuet har som hensikt å hjelpe informantene til å reflektere over deres tanker, følelser og meninger rundt deres situasjon og sosiale virkelighet. Den første tiden som nybakte foreldre kan være både stressende og utfordrende for mange par, og jeg tar derfor sikte på å intervju par som nylig har blitt foreldre, og dermed ikke er midt i denne uvante og nye situasjonen. Opplevelsen vil fortsatt være friskt i minne, samtidig som at paret nå har fått litt tid til å reflektere og tenke over hvordan opplevelsen av det å bli foreldre faktisk var. Masteroppgavens omfang gjør at det vil være naturlig å ta sikte på det minste antallet informanter, det vil si seks til åtte personen eller tre til fire par. Jeg har benyttet meg av ett semistrukturert eller halvstrukturert intervju, da denne formen for intervju tar sikte på å la informantene fortelle mest mulig fritt om deres livserfaringer, samtidig som forskeren også vil ha en viss føring i løpet av intervjuet (Dalen, 2004). Slik vil det bli lettere for meg som forsker å få stilt de spørsmålene jeg ønsker å stille, samtidig som det også vil bli lettere å senere kunne sammenligne de forskjellige svarene fra mine informantpar.

Utforming av intervjuguide

Intervjuguiden til denne masteroppgaven har blitt utviklet over en lengre tidsperiode, og ble allerede påbegynt den dagen jeg valgte temaet for min masteroppgave. Grunnen til dette er at intervjuguiden gir forskeren meget god anledning til å få oversikt over hvordan intervjuet bør gjennomføres, samt at den også gjør planleggingen av intervjuet lettere. I løpet av arbeidet med en intervjuguide er det flere forhold som må bli tatt hensyn til. Kvale (2002) belyser at det kvalitative forskningsintervjuet tar sikte på å forstå verden fra informantens synspunkt, og slik gi tilgang til deres livsverden.

Fokuset er med andre ord ikke kun på å beskrive hvordan informantens hverdag faktisk er, den er vel så mye rettet mot hvordan informanten opplever og reflekterer over sin sosiale virkelighet.

Denne fremgangsmåten innenfor den kvalitative forskningsmetoden kan bli definert som fenomenologi (Wormnæs, 1987). Opplevelsene og erfaringene som er med på å danne informantens livsverden og livssituasjon har allerede funnet sted. Forskerens oppgave går dermed ut på å hjelpe informanten til å tilbakekalle de tankene og følelsene som vedkommende hadde i forbindelse med fenomenet som studeres. Intervju er den vanligste datainnsamlingsstrategi innenfor fenomenologien, da samtale er en god og fordelaktig måte å få tak i opplevelsen til informanten på (Postholm, 2005). Det har vært viktig å ha denne tankegangen i bakhodet under utviklingen av intervjuguiden, for å kunne få et bedre innblikk i informantens livsverden og livssituasjon.

Hovedmålet med spørsmålene fra intervjuguiden har vært å hjelpe informantene til å reflektere over deres tanker, følelser og meninger rundt deres situasjon og sosiale virkelighet.

Jeg har valgt å benytte meg av et semistrukturert eller halvstrukturert intervju. Dette var et naturlig valg da jeg ønsket at min studie både skulle bygge på den kvalitative forskningsmetoden, samt være en fenomenologisk studie. Innenfor fenomenologien vil fokuset være på å finne informantens egentlige tanker og følelser rundt den opplevde erfaringen, og ikke kun hva de føler at de burde tenke, føle, mene eller svare (Postholm, 2005). Ved å legge en viss føring for intervjuet, gjennom å være godt forberedt på hva slags temaer en ønsker å fokusere på, samtidig som en også åpner opp for at informanten skal kunne lede intervjuet den retningen vedkommende ønsker, legger jeg som forsker opp for dette. Slik kan informanten få muligheten til å fortelle mest mulig fritt om sin personlige livserfaring, samtidig som at forskeren får den dataen og informasjonen vedkommende ønsker (Thagaard, 2003). På tross av at spørsmålene i intervjuguiden er skrevet på en rimelig konkret måte, er det allikevel svært viktig for meg at informantene føler friheten til å kunne ta opp de temaene de føler er relevante i deres livssituasjon. Dette har dermed vært et gjennomgående fokus i gjennomføringen av intervjuene. Intervjuguiden er delt inn i seks deler; grunnleggende bakgrunnsinformasjon om paret, forventninger til det å bli foreldre, førsteinntrykk etter fødselen, tiden etter fødselen, påvirkning fra egne foreldre, rådgivning før, under og etter fødselen og tanker om fremtiden. Intervjuguiden vil bli funnet under vedlegg 3.

Valg av informanter og adgang til forskningsfeltet

Det første en forsker må være bevisst på i valget av informanter er selvsagt at informantene som skal være med i forskningsintervjuet har erfaringer med fenomenet som skal studeres (Postholm, 2005). I forbindelse med denne masteroppgaven vil det dermed være et selvsagt krav til informantene at de nylig har opplevd at deres parforhold har videreutviklet seg til å nå være en familie. Det finnes forskjellige formeninger om hvor mange informanter et forskningsprosjekt bør ha. Dukes (1984) argumenterer for at forskeren bør intervju tre til ti personer. I mindre forskningsprosjekt vil forskeren være mest tjent med å velge det minste antallet informanter, da tidsrammer og prosjektets omfang naturlig vil begrense antallet informanter. Masteroppgavens omfang gjør at det vil være naturlig å ta sikte på det minste antallet informanter. Det vil i denne sammenhengen være relevant å belyse at oppgaven har som mål å intervju par som nettopp har blitt foreldre, og dermed vil masteroppgaven samlet ta sikte på å intervju seks personer, altså tre par. For å sikre et samlet innblikk i hvordan paret sammen opplevde det å bli foreldre for første gang, er ønsket å intervju det enkelte paret sammen, og på tross av at det kan dukke opp nye problemstillinger, som for eksempel hvem som sier hva, om noen av dem er uenige, og så videre, er målet å holde fokus på masteroppgavens problemstilling, og hva paret samlet sier om det å bli foreldre.

Etter at masteroppgavens tema hadde blitt klargjort, startet arbeidet med å undersøke hvordan jeg skulle klare å finne informanter som ville være passende for problemstillingen min. Jeg startet med dette allerede høsten 2010, da jeg visste at dette var et personlig og intimt tema, og at det kunne bli utfordrende å få tilgang til mitt ønskede forskningsfelt. I denne prosessen ble det igjennom Trondheim Kommunes sine nettsider, funnet et kurs som tar sikte på å hjelpe par som nettopp har blitt foreldre. Dette var Godt Samliv kurset. Da dette kurset hørtes både interessant og godt egnet ut, ble det tatt kontakt med de ansvarlige for kurset, og etter løpende kontakt siden høsten 2010, var jeg tilslutt med på to kurs i februar måned 2011. Her fikk jeg muligheten til å holde en kort fremføring for deltagerne, hvor jeg fikk lagt frem mine planer for masteroppgaven, og se om noen ønsker å være med som informanter. For meg som forsker var dette en stor fordel. Jeg fikk både anledningen til å snakke med lederne av kurset, og slik få et innblikk i deres brede kunnskap og erfaring, samtidig som jeg også fikk anledningen til å hilse på alle parene i forkant av intervjuet. Møtet mellom forsker og informant ble mer personlig for begge parter, i forhold til hvordan det hadde vært om kontakten hadde skjedd via telefon eller mail. Etter kurset tok deretter to par kontakt med meg, og det ble avtalt et møte med hvert av parene, hvor intervjuene også skulle finne sted.

Å komme i kontakt med mitt tredje informantpar, viste seg å bli en noe større utfordring. Jeg kom kun i kontakt med to par fra Godt Samliv kursene som ønsket å delta i mitt forskningsprosjekt,

og neste kurs skulle først bli holdt i slutten av mai, på grunn av lite påmelding i denne kommunen. Jeg måtte derfor finne mitt tredje og siste informantpar på en annen måte. I over en måned var jeg jevnlig i kontakt med mine kontaktpersoner i Trondheim Kommune for å forsøke å finne en løsning på hvordan jeg skulle få tak i dette siste informantparet, og etterhvert begynte jeg også å undersøke om jeg kanskje kjente noen som kunne passe for min problemstilling. I starten av april fikk jeg endelig tak i mitt siste informantpar, igjennom hjelp fra en god venninne. Paret syntes studien hørt interessant ut, og det ble avtalt et møte. Da jeg ikke fikk anledningen til å sende ut et informasjonsskriv på forhånd, tok jeg dette med til mitt første møte med dem, og var dessuten også meget forberedt på å fortelle dem en del om hva mitt intervju ville omhandle, samt hva masteroppgavens fokus ville være, slik at det tredje informantparet skulle få muligheten til å føle seg like trygg og beredt som mine to andre informantpar. Dette følte jeg var særdeles viktig i denne situasjonen, da jeg ikke visste om dette paret hadde noen erfaring med å snakke om deres parforhold og det å bli foreldre, slik som de to andre parene hadde hatt muligheten til under Godt Samliv kursene. Dette viste seg derimot å ikke være noe problem, da jeg møtte paret i forbindelse med intervjuet. Paret var både åpne og ærlige rundt hvordan de personlig følte at det var å bli foreldre for første gang, og hvordan det å danne en familie virkelig har påvirket deres parforhold. Underveis i intervjuet fortalte de også åpenhjertig om hvordan det var å oppleve å få et prematurt barn, samt hva slags sorger, bekymringer og gleder dette hadde innebåret for deres lille familie. Dette var av uvurderlig verdi for meg som forsker.

Etiske vurderinger

Å bli foreldre for første gang er som allerede nevnt først og fremst en meget personlig og viktig hendelse til livene til barnets foreldre. Denne nye og utfordrende situasjonen vil være med på å påvirke både det enkelte individ og parforholdet de er i, samtidig som det å ha ansvar for et lite barn også i seg selv vil være en ny opplevelse og erfaring. Det vil være meget viktig at jeg som forsker husker på dette igjennom hele prosessen i masteroppgaven. Masteroppgaven tar samtidig også sikte på å se nærmere på hvordan parets egen barndom vil være med på å forme dem som foreldre. Dette kan være både vanskelig og ubehagelig for informantene å ta stilling til, og det vil derfor være viktig å helt fra starten av være innstilt på å skape et tillitsforhold mellom meg som forsker og mine informanter. Målet er at informantene vil kunne klare å føle seg trygge sammen med meg, samtidig som tillitsforholdet også vil gi meg muligheten til å få innsikt og forståelse for deres livsverden og livssituasjon. Masteroppgavens mål er at parets egne stemmer skal bli hørt og forstått.

I forbindelse med gjennomførelsen av denne studien er det flere forhold som det vil være nødvendig å reflektere over. Et av disse forholdene er forskerens forforståelse eller subjektive tilbøyeligheter rundt temaet (Postholm, 2005). Som allerede nevnt er det informantens subjektive

meninger som vil være i sentrum i masteroppgaven, da dette vil sikre innsikt til informantens livsverden og livssituasjon (Dalen, 2004). Det vil allikevel være umulig for forskeren å ikke ha en viss form for forforståelse, fordom eller forhåndsmening. I følge Wormnæs (1987) er all forståelse bestemt ut i fra en forforståelse. Med dette menes det at alle meninger, oppfatninger og tanker forskeren har på forhånd om det fenomenet som skal studeres, vil være med underveis i studien og påvirke og endelig være med på å danne vedkommendes helhetlige forståelse om fenomenet. For forskeren vil det dermed være viktig å være klar over sin egen forforståelse om fenomenet som skal studeres, slik at det vil være mulig å underveis i prosessen ha større innsikt i hva som er faktisk observert og hva som derimot vil kunne spores tilbake til forskerens forforståelse. Forskeren kan ikke bli kvitt sin forforståelse eller subjektivitet, og må dermed heller ta sikte på å bruke forforståelsen sin til å åpne for størst mulig forståelse av informantens opplevelser og uttalelser, samtidig som vedkommende også må være bevisst over hvordan forforståelsen har påvirket selve forskningsprosessen (Dalen, 2004, Postholm, 2005).

Da denne masteroppgaven skal gjennomføres på forholdsvis kort tid vil det være avgjørende for meg som forsker å ha dette i bakhodet igjennom hele forskningsprosessen. Kvale (1997) belyser også hvor viktig det vil være å ha tidsdimensjonen i bakhodet fra første stund, og videre i løpet av forskningsprosessen. Forskeren må sørge for å ha en god oversikt over hele undersøkelsen, slik at det vil være mulig å holde kontroll på tiden en har til rådighet. Dette er en prosess som jeg allerede har jobbet mye med, da jeg tar utfordringen med tidsdimensjonen på stort alvor. Det har blitt utviklet en detaljert tidsplan, og helt siden jeg begynte på min masterutdannelse, har jeg tenkt mye over hvordan jeg ønsker å gjennomføre min endelige masteroppgave. Videre belyser Kvale (1997) hvordan forskeren også må være klar over at valg og avgjørelser som blir tatt på et tidlig stadiet i forskningsprosessen, også vil ha en sterk påvirkning på de senere stadiene. Her vil det være spesielt viktig å stadig ha i bakhodet hva målet med masteroppgaven egentlig er, og hvordan hele forskningsprosessen skal sørge for å nå nettopp dette målet. Videre må forskeren huske kort sagt å heller være før var, enn etter snar. Problemer har lett for å dukke opp i de senere stadiene av forskningsprosjektet. Tilslutt må forskeren være bevisst på at i løpet av utviklingen av masteroppgaven, vil en få økt kunnskap om temaet det forskes på, og at dette stadig må tas til etterretning i løpet av utformingen av selve masteroppgaven.

Avslutningsvis vil det også være relevant å belyse viktigheten av at forskeren igjennom hele forskningsprosessen er klar over hvor viktig forholdet mellom forskeren og informanten er. Thagaard (2003) belyser hvordan det vil være avgjørende for forskeren å etablere et tillitsforhold til sine informanter, for å kunne få tilgang til både innsikt og forståelse for informantens situasjon. Da masteroppgavens problemstilling er rettet mot å studere hvordan par opplever det, som av mange blir beskrevet som det viktigste de opplever i sine liv, vil det helt klart være avgjørende for denne

masteroppgaven at jeg har bevissthet om dette igjennom hele prosessen.

Når jeg deltok på Godt Samliv møtene, delte jeg ut et informasjonsskriv, hvor jeg opplyste om hva målet og hensikten med studien var, samtidig som jeg gjorde det klart at studien ville være fullstendig konfidensielt og at det var mulig å trekke seg når som helst i løpet av prosessen, uten å måtte oppgi noen forklaring eller årsak. Da situasjonen var noe annerledes i forhold til det tredje paret, ga jeg heller en kort presentasjon av studien over telefon, og jeg medbrakte informasjonsskrivet til intervjuet, og var innstilt på å gi dem en god og fyldig innføring i min studie ved vårt første møte. Når jeg senere møtte de tre forskjellige parene til intervju, ga jeg dem en samtykkeerklæring, som de både leste og signerte på, i forkant av intervjuet.

Masteroppgaven har blitt meldt til Norsk Samfunnsvitenskapelig Datatjeneste, og godkjenningen vil bli funnet under vedlegg 2.

Gjennomføring av datainnsamling og transkripsjon av datamaterialet

Etter å ha deltatt på to Godt Samliv kurs, og kommet i kontakt med to par som ønsket å være med på intervjuene til min masteroppgave, ble det avtalt et møte med hvert av parene. Det første intervjuet fant sted i slutten av februar, mens det andre intervjuet ble holdt i starten av mars. Begge parene hadde da uken før avsluttet Godt Samliv kurset. Ved å gjennomføre intervjuene forholdsvis kort tid etter at parene hadde deltatt på kursene, var målet at de hadde rukket å se hvordan kurset påvirket dem som par, og hvorvidt de hadde noen tanker eller meninger om hvordan kurset kunne bli lagt opp på en annen og bedre måte for det enkelte paret. På den andre siden hadde paret rukket å se langtidsvirkningen av kurset, noe som kan være verdt å merke seg. I forhold til det tredje informantparet, kom jeg i kontakt med dem igjennom en god venninne, som hadde en annen venninne, som var svigerinnen til paret. Svigerinnen informerte paret kort om hva studien gikk ut på, og jeg fikk deres telefonnummer etter at de hadde sagt at dette hørt spennende ut. Når jeg tok kontakt med dem, ga jeg dem en kort presentasjon av min studie, og hvordan intervjuet ville gå for seg, og på slutten av samtalen ble det avtalt når det passet for paret å møte meg. Intervju nummer tre fant sted i starten av april, noe som både er en stund etter at intervju en og to fant sted, samtidig som at dette paret også skiller seg ut, da de ikke hadde deltatt på Godt Samliv kurset. Dette har blitt nøye tenkt over av meg som forsker, og jeg var meget spent på å se hvordan dette ville påvirke min data. Å ha deltatt på Godt Samliv kurset var absolutt ikke et krav for å delta i min studie, og jeg ser først og fremst på det som en fordel at mine informantpar har forskjellige utgangspunkt i forhold til studiens tema.

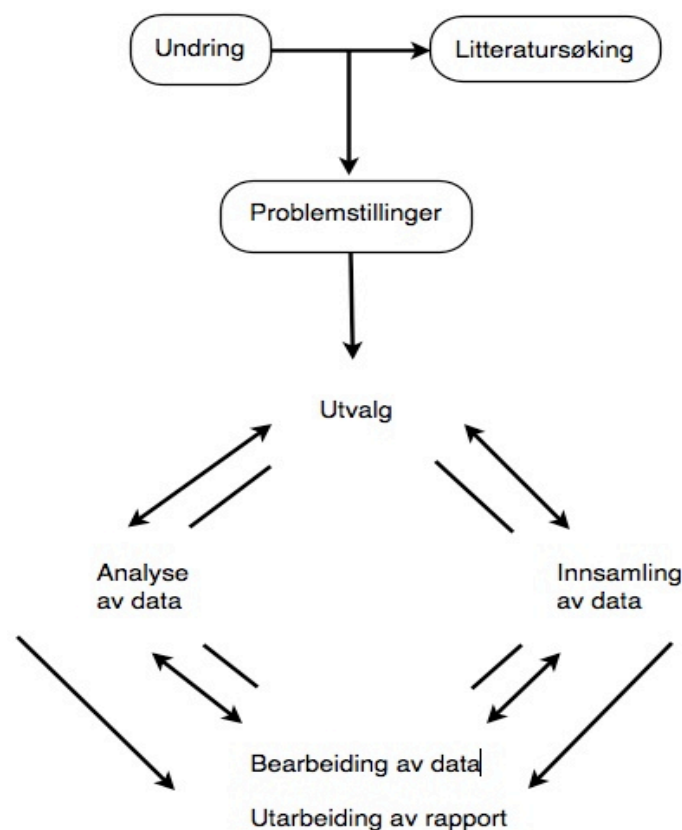
På grunn av masteroppgavens tema og dermed parenes situasjon, det at de faktisk nettopp har blitt foreldre, var det ønskelig for dem at jeg kom hjem til dem på kvelden, når barnet deres sov.

I forkant at intervjuene opplyste jeg kort om hva som kom til å bli gjennomgått og hvilke temaer jeg ønsket å fokusere på, samtidig som jeg også tidlig la vekt på at det var svært ønskelig at de selv kunne ta med temaer de selv følte ville være relevante for å belyse masteroppgavens tema og problemstilling. Jeg ønsket via denne oppfordringen å gi mine informanter et større eierskap til det vi snakket om og det som ble tatt opp, samtidig som jeg som forsker også ønsket å gjøre mine informanter mer deltagende i datainnsamlingsprosessen. Ved å gjøre dette grepet i mine intervjuer, har jeg som forsker en intensjon om å inkludere mine informanter i en større grad, enn hvis intervjuet kun hadde hatt som fokus å stille dem nøye formulerte spørsmål, og ikke åpne opp for noen tilbakemeldinger. I denne sammenhengen vil det være verdt å nevne at enkelte teoretikere argumenterer for å heller kalle mine informanter for deltagere, da fokus er på at de også skal kunne delta i selve intervjuprosessen. Dette blir blant annet belyst av Kvale (1997) som belyser at et intervju er en mellommenneskelig samtale mellom to partnere om et tema av felles interesse. John Heron argumenterer også for denne tankegangen i Reason og Rowan (1981) sin bok, *Human Inquiry*, og trekker frem hvordan datainnsamlingen i et intervju kan foregå på to vidt forskjellige måter. Som forsker kan en enten velge å ikke ta innover seg informantens tanker og meninger, og heller holde fokus på hva en selv ønsker å få frem, eller en kan åpne opp for flere perspektiver og meninger, og la informanten trekke frem hva vedkommende selv ønsker å fokusere på (Heron, 1981). Da mitt mål helt fra starten av har vært at det er parets stemme som skal bli hørt, er dette en tankegang som passer svært godt i denne masteroppgaven.

Det ble også opplyst om masteroppgavens konfidensialitet, og at det ikke kom til å bli mulig å gjenkjenne dem i den endelige oppgaven. Som de også hadde fått opplyst i både informasjonsskrivet og samtykkeerklæringen, bemerket jeg igjen at hvis det var ønskelig kunne de trekke seg når som helst i løpet av intervjuet, uten å måtte oppgi noen forklaring, og den hittil innsamlede dataen om paret kom da til å bli destruert. I løpet av intervjuet var mitt hovedfokus å være fullstendig tilstede, og virkelig ta del i de beskrivelsene, erfaringene, tankene og følelsene som paret delte med meg. Dette falt meg meget naturlig, da begge parene var meget reflekterte og flinke til å gi et godt innblikk i det de nettopp hadde opplevd. Samtidig som jeg først og fremst prøvde å være en god lytter, fikk jeg gjennomgått de forhåndsbestemte temaene som jeg hadde planlagt i min intervjuguide. I løpet av og på slutten av intervjuet åpnet jeg for at de kunne komme med egne innspill om det var noe de ønsket i tilføye. Alle tre intervjuene tok i overkant av en time.

Etter at intervjuene var gjennomført var hovedfokuset å få transkribert den innsamlede dataen så raskt som mulig, mens jeg ennå hadde en tydelig og klar forståelse av hvordan blant annet stemningen, og andre omstendigheter som en diktafon ikke kan fange opp, faktisk var i denne spesifikke situasjonen. Faktorer som for eksempel stemningen, humøret til informantene, latter, smil, alvorlige miner og lignende omstendigheter ble notert ned i transkriberingen av intervjuene for

å få et mer helhetlig bilde av hvordan informantene responderte på de forskjellige spørsmålene de ble stilt. Dalen (2004) retter et fokus mot at det er viktig at det er intervjueren selv som transkriberer den innsamlede dataen, da dette er en unik mulighet til å bli kjent med sin data. Å transkribere er et omstendelig arbeid, som krever mye tid og konsentrasjon. Da dette er datagrunnlaget for masteroppgaven er det meget viktig å være bevisst på at transkriberingen blir korrekt, og at en dobbeltsjekker at det en oppfatter, er det informanten faktisk sier og ønsker å få frem. En må være bevisst på å ikke blande inn sine egne tanker og oppfattelse, og heller holde fokuset på den enkelte informant. Dalen (2004) setter dessuten også fokus på når en har kommet til det punktet i sitt kvalitative forskningsprosjekt at en begynner med intervjuer, så vil trinnene i forskningsprosessen begynne å gå litt mer over i hverandre. Bearbeidings-, tolknings- og analyseprosessen vil begynne tidlig, og de forskjellige trinnene vil påvirke hverandre underveis i gjennomførelsen. Dette blir belyst igjennom Dalens figur som blir presentert i henne bok, «Intervju som forskningsmetode», fra 2004, som blir gjengitt under.



Figur 1. Forskningsprosessen i kvalitative studier.

Forskerrollen

Å innta rollen som forsker var for meg både utrolig spennende og til tider noe stressende. Selve planleggingen rundt masteroppgaven og datainnsamlingen var noe som falt meg meget naturlig, og

dette er helt klart en styrke jeg har hatt som forsker. Ved å jobbe grundig med forarbeidet, følte jeg meg godt forberedt når jeg tilslutt satt foran mine tre informantpar, og på tross av at jeg kanskje ikke helt ennå har rukket å opparbeide meg noen selvtillit som intervjuer, kjente jeg en ro og trygghet igjennom å vite at jeg hadde gjort alt jeg kunne i forkant. Det faktum at jeg også har gått en mastergrad i rådgivning, og dermed har fått prøvd meg på å snakke med ukjente mennesker om vanskelige og såre temaer, var også helt klart en fordel og en ekstra trygghet i min gjennomførelse av intervjuene. Å se at alle mine tre intervjuer gikk bra, og at jeg følte at både jeg og informantparene fikk noe ut av vår tid sammen, gjorde at jeg fikk ny selvtillit som forsker, og at jeg var glad og lettet over det hele. Dette var helt klart en av de største oppturene i mitt arbeid med masteroppgaven.

Det som muligens kan bli omtalt som en nedtur i denne sammenhengen, må være den vanskelige tiden fra jeg hadde gjennomført mine to første intervjuer, og tiden frem til jeg endelig fikk tak i mitt tredje og siste informantpar. Jeg hadde vært klar over hvor vanskelig det kunne bli å få tak i informanter helt fra høsten 2010, så det kom ikke som noen overraskelse, men det var allikevel meget tøft, da jeg hadde lagt ned såpass mye arbeid for å ikke komme i denne situasjonen. Disse ukene med frustrasjon, stress og søvnløse netter, velger jeg å se på som et godt eksempel på at ting ikke alltid blir som du skulle ønske, selv om du legger ned mye arbeid for å planlegge og gjøre avtaler for å sørge for at det hele vil gå ryddig for seg. Allikevel vil jeg først og fremst se tilbake på denne hendelsen med stor takknemlighet for at en kan være så heldig å treffe på mennesker som ønsker å hjelpe en oppgitt forsker i nød.

Presentasjon og drøfting av resultater

Det vil nå bli sett nærmere på den dataen som har blitt samlet inn igjennom intervjuer med mine tre informantpar. Postholm (2005) retter fokus mot at det vil være umulig for en forsker å møte sine informanter med et fullstendig åpent sinn. Studien vil bli farget av de erfaringer, tanker, meninger og teoretiske grunnlag som forskeren innehar, samtidig som det også skal være forskerens mål og intensjon å være mest mulig åpen og imøtekommende i løpet av sin studie. Dette har også vært mitt overordnede mål i møte med mine informanter. Målet for min studie er at parets stemme skal bli hørt, noe jeg ønsker å oppnå ved å vie dem mine fulle og hele oppmerksomhet under intervjuet, og ved å først og fremst holde fokuset under analysen på hva informantene ønsket å fortelle meg. Dermed vil resultatene som nå skal bli presentert bygge på hva mine informanter har fortalt, samtidig som de vil være farget av mitt språk og ståsted som forsker, da det er jeg som har transkribert, tolket og drøftet dataen fra intervjuene. Innledningsvis vil selve analyseringsprosessen bli presentert, og det vil bli lagt frem hvordan masteroppgavens datamateriale har blitt kodet og tolket. Deretter kommer en kort presentasjon av de forskjellige parene, før jeg deretter kommer til å rette fokus mot intervjuene, og da med hovedfokus på hva jeg har opplevd som essensielt og relevant i forhold til masteroppgavens tema og problemstilling. Avslutningsvis vil de fremlagte resultatene bli drøftet opp mot masteroppgavens teoretiske rammeverk. Det vil være fokus på å se hvorvidt teorien vil stemme overens med resultatene, samt hvilke fordeler og ulemper de forskjellige teoriene har i forbindelse med denne studien. Det har i løpet av hele arbeidet med masteroppgaven vært viktig å huske på hva min problemstilling er, og jeg velger derfor å nok en gang dra den frem.

Hvordan oppleves det for et par å bli foreldre for første gang, og i hvilken grad vil erfaringer fra deres egen barndom være med på å påvirke deres forventninger?

Analyseringen av intervjuene

Analyseringsprosessen i kvalitative studier setter allerede i gang i det problemstillingen er ferdiggjort og en er klar for neste steg i sin studie. Dalen (2004) viser i sin figur, se s. 24, hvordan forskeren vil begynne sin analyseringsprosess allerede under arbeidet med å finne et utvalg til studien, og hvordan denne prosessen vil fortsette under innsamlingen av data, bearbeiding av data og selvsagt selve analyseringen av den innsamlede dataen. Også Postholm (2005) argumenterer for at analyseringsprosessen vil begynne svært tidlig i studien, samtidig som dette ikke vil si at analyseringen av dataen er over når datainnsamlingen er fullstendig. På tross av at analyseringsprosessen ikke vil skje under et konkret tidspunkt i studien, er det først og fremst under dataanalysen at forskeren hovedsakelig vil strukturere, avgrense, tolke, drøfte og ferdigstille den

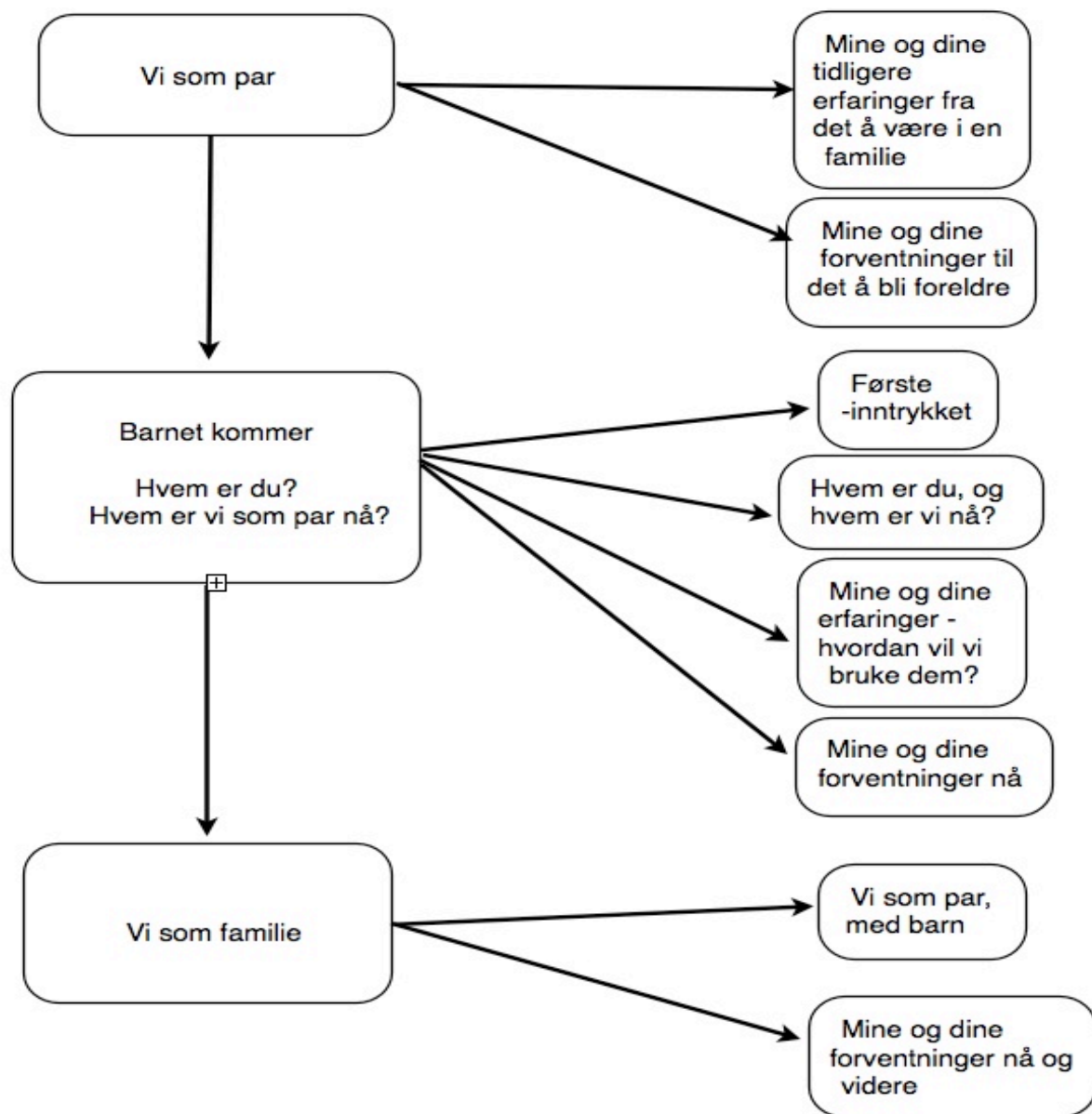
innsamlede dataen fra intervjuene. Det vil allikevel være viktig at forskeren er klar over hvor i analyseringsprosessen vedkommende er i det selve dataanalysen skal begynne. En av hovedutfordringene i denne studien var for meg å være bevisst min førforståelse og å stadig holde fokuset på å møte mine informanter med et åpent sinn. Denne tankegangen har jeg også tatt med meg videre inn i dataanalysen. På tross av at presentasjonen av resultatene vil være erfart, tolket og analysert av meg og dessuten også skrevet i mine ord, er mitt mål fortsatt å sørge for at det enkelte parets stemme skal bli hørt. Denne målsetningen har vært med meg helt fra studiens start.

Det første som ble gjort med den innsamlede dataen, var å transkribere alle tre intervjuer. Dette ble gjort for å få et fullstendig bilde av alt som hadde blitt sagt og belyst i løpet av intervjuet, og dermed sørge for at jeg ikke ville gå glipp av viktig og relevant informasjon fra mine informanter. Da transkriberingen var fullstendig, begynte arbeidet med å strukturere mitt datamateriale. Digresjoner og mindre relevante uttalelser ble fjernet, noe som førte til at det ble lettere å finne hva det enkelte par virkelig ønsket å få frem ved de enkelte spørsmålene mine. Essensen i mitt datamateriale begynte å ta form. Etter å ha lest lenge og nøye over den innsamlede dataen fra mine tre intervjuer, begynte jeg å få en innsikt i hva mine enkelte informanter ønsket å få frem, og jeg fant tilslutt en inndeling av mitt datamateriale som jeg følte at dekket det mest relevante og essensielle av det som hadde blitt sagt i løpet av de tre intervjuene. Denne inndelingen blir presentert i figur nr. 2 (se neste side).

Den første hovedkategorien er «Vi som par». Her forteller paret om hvem de er sammen, og hva som definerer deres parforhold før de ble foreldre. Under denne hovedkategorien hører «Mine og dine tidligere erfaringer fra det å være i en familie», som tar for seg hva slags erfaringer de har fra sin egen opprinnelsesfamilie. Siden ingen av parene hadde opplevd å bli foreldre før, hadde de dermed kun en tidligere erfaring med det å være i familie, som da er den familien de vokste opp i. Den siste underkategorien er «Mine og dine forventinger til det å bli foreldre», som sier noe om hva slags forventinger paret hadde til det å bli foreldre.

Den andre hovedkategorien er «Barnet kommer – Hvem er du? Hvem er vi som par?». Nå har barnet kommet, og det er mye som skjer på en gang i livet til de nybakte foreldrene. Den første underkategorien er «Førsteintrykket». Her forteller foreldrene om hvordan det var helt i begynnelsen etter at barnet hadde kommet. Videre kommer «Mine og dine forventninger nå», som tar for seg om forventningene de har til seg selv og partneren, i forhold til det å bli foreldre, enten er de samme eller har forandret seg. Den neste underkategorien er «Mine og dine erfaringer – hvordan vil vi bruke dem?». Her ligger fokuset på hvordan paret ønsket å bruke sine tidligere erfaringer fra det å være i en familie i forhold til det faktum at de nå selv skal danne sin egen familie. Den siste underkategorien er «Hvem er du, og hvem er vi nå?». Her blir det belyst hvordan paret ser på sitt eget barn, samt hvordan de ser på deres eget parforhold etter at barnet har kommet.

Den tredje hovedkategorien er «Vi som familie». Her ligger fokuset på hvordan det oppleves å ha gått fra å være et par til å bli en familie. I underkategorien «Vi som par, med barn», forteller parene om hvordan det er å være et par i en familie. Og den siste underkategorien «Mine og dine forventninger nå og videre» tar for seg hva parene tenker om fremtiden for deres lille familie.



Figur 2. Oversikt over hoved- og underkategorier.

Møtet med informantene

Jeg kom i kontakt med to av mine informantpar via kurset Godt Samliv. Her fikk jeg anledning til å holde et kort innlegg om meg og min studie, og ble da i etterkant kontaktet av begge parene som ønsket å delta i studien min. Par nummer tre kom jeg i kontakt med via en venn av en venn av meg, noe som gjorde at dette paret skilte seg litt ut i forkant av intervjuet, da selve utvelgingsprosessen

hadde vært noe annerledes enn ved to første intervjuene mine. Den første kontakten jeg personlig hadde med dem, skjedde over telefon, og jeg fikk her anledningen til å informere dem om hva min studie gikk ut på og hvordan jeg som forsker planla å gjennomføre intervjuet. Mitt første møte med alle tre parene var meget positivt. Alle tre syntes at studien hørt interessant ut og var nysgjerrige på hva de kunne få ut av det, samtidig som de også skjønte hvor viktig deres deltagelse var for meg som forsker, og dermed ønsket de å delta på bakgrunn av dette. Jeg var derfor trygg på at de ikke følte seg verken tvunget eller presset, at dette var noe de også ønsket å gjennomføre. Da seleksjonen av informantene kan defineres som noe skjev og tilfeldig, er dette noe som kommer til å bli belyst i løpet av drøftingsdelen i masteroppgaven.

Selve møtet hvor intervjuene fant sted med de tre informantparene, opplevde jeg som både avslappende og betryggende. Jeg ble godt tatt i mot av alle tre par i deres hjem, og ble servert både sjokolade, brownies og vafler. Både før og etter intervjuet fikk jeg snakket med dem på en mer uformell og ikke-faglig måte, noe som førte til at stemningen var både koselig og behagelig. Jeg, som smånervøs forsker, følte meg trygg og komfortabel, og oppfattet også mine informantpar som det samme. Dette påvirket meg som intervjuer, da jeg fikk anledningen til å la pulsen roe seg litt, og slik klarte å gjennomføre intervjuet uten å føle meg verken nervøs eller stresset, noe jeg definitivt var da jeg ringte på deres ringeklokke. Dalen (2004) belyser at det også vil være viktig å være bevisst rundt forskerens engstelse i en intervjusituasjon, da dette vil kunne påvirke både intervjuet, informantene og det endelige resultatet. Allikevel er det først og fremst informantene som det skal bli tatt hensyn til, og det er viktig at intervjueren er klar over nettopp hvor viktig det vil være å skape en god atmosfære under intervjuet. Thagaard (2003) drar frem det å skape en tillitsfull og fortrolig atmosfære som et overordnet mål for å kunne bidra til at informanten åpner seg om de temaer som intervjueren ønsker å lære mer om. Ved å vise støtte og sympati, samt interesse og oppmerksomhet til sin informant, legger intervjueren opp til at informanten kan føle seg trygg og dermed selv ønsker å fortelle mer om sine tanker, følelser og erfaringer. Dette var noe som jeg var meget klar over og som jeg ønsket å holde et fokus på både før, under og etter selve intervjuet. Før intervjuet fant sted sørget jeg for å informere de om studiens tema og hensikt, jeg belyste de etiske forholdsreglene jeg fulgte i min studie og jeg forklarte også om studiens konfidensialitet. De fikk også utdelt en samtykkeerklæring, som ble lest og signert i forkant av intervjuet. I løpet av intervjuet var mitt hovedfokus å gi informantparet min hele og fulle oppmerksomhet, samtidig som jeg også fokuserte på å ha et mest mulig åpent sinn. Dette ble gjort for å kunne ta del i informantparets tanker og erfaringer, og slik få innsikt i hvordan det virkelig var for dem å bli foreldre for første gang. Ved å benytte meg av diktafon, så jeg slapp å ta notater, og med den komfortable stemningen som var mellom informantparet og meg, følte jeg at dette skjedde helt naturlig.

Presentasjon av informantene

Henriette og Runar, med Mathilde

Henriette er 28 år gammel og kommer i fra Mo i Rana. Runar er 29 år, og kommer fra Heimdal. De har vært kjærester i fem år, og har, når intervjuet finner sted, vært gift i ni måneder. Henriette har en mastergrad i spesialpedagogikk og jobber i barneskolen. Runar har en bachelor i logistikk og er logistikkansvarlig i et firma. Sammen har de Mathilde som er åtte måneder og to uker gammel. På spørsmål om hva de føler kjennetegner de to som par, trekker de frem trygghet, samarbeid og det faktum at de kjenner hverandre godt og veit hvor de har hverandre.

Stina og Tristian, med Mona

Stina og Tristian er begge er 27 år gamle. Stina kommer fra Valdres og Tristian kommer i fra Trondheim. De har vært sammen i fire og et halvt år, og har vært forlovet i ett år. Stina har en bachelorgrad fra BI, og jobbet som daglig leder i en forretning. Tristian er utdannet dataingeniør, og jobber som programmerer. Sammen har de Mona, som er seks og en halv måned, når intervjuet finner sted. Stina og Tristian føler at det som beskriver de to som par er det at de begge to er sosiale, utadvendte og jordnære, samt at de utfyller hverandre, noe som gjør at deres forhold er trygt og positivt.

Sigrun og Christoffer, med Audhild

Både Sigrun og Christoffer blir 28 år i år, og begge to kommer også fra et mindre sted i Orkdals regionen. De har kjent hverandre helt siden de var små, siden de vokste opp sammen på samme sted. De har vært kjærester i fem år og de har vært forlovet i ett år. Sigrun er utdannet odontolog, og jobber som tannlege. Christoffer har en bachelorgrad i informatikk og jobber som IT-konsulent. Sammen har de Audhild, som er åtte måneder gammel. Audhild er prematur, da hun ble født hele ti uker før termin. Selve fødselen var meget dramatisk, og også etter selve fødselen var hennes tilstand ustabil i flere uker. De kom først hjem igjen med henne etter to måneder på sykehuset, og nå, etter seks måneder hjemme, begynner ting å falle litt mer til ro for dem. Sigrun og Christoffer beskriver deres forhold som trygt og stabilt. De kjenner hverandre godt, og stoler 100% på hverandre.

Tiden før barnet kom – du og jeg i et parforhold

Alle tre par trekker frem trygghet og stabilitet som kjennetegn for deres parforhold. På tross av at noen av parene har kjent hverandre lengre enn andre, sier allikevel alle tre at de føler at de kjenner hverandre meget godt, og at dette gir dem et godt og trygt forhold. Cowan og Cowan (1992) er to av mange teoretikere som belyser nettopp hvor viktig tiden før barnet kommer vil være for både det

videre parforholdet, samt barnets oppvekst og oppdragelse. Gjennom deres årelange forskning har de kommet frem til to tilbakevendende faktorer, som har vist seg å ha noe å si for hvordan paret vil takle utfordringen med det å bli foreldre for første gang. Den første faktoren er at parene som rapporterte mest problemer og utfordringer i deres parforhold etter at barnet var født, var også de parene som hadde mest problemer før barnet kom. Dette blir forklart ved at hvis en først har et godt fungerende parforhold, vil ikke det gode grunnlaget en har lagt sammen forsvinne over natten. På tross av at et nyfødt barn vil bringe med seg mange utfordringer, bekymringer og frustrasjoner, vil et par som i forkant var lykkelige sammen, fortsatt ha sin gode og velfungerende dynamikk. Den andre faktoren som blir trukket frem, er at de parene som følte at de hadde produktive og tilfredsstillende måter å løse sine forskjeller og utfordringer på, også var de parene som rapporterte minst utilfredshet og ulykkelighet i det første årene som foreldre. Er forholdet først stabilt og godt, vil det sannsynligvis også fortsette å være det etter at barnet har blitt født (Cowan og Cowan, 1992).

Våre erfaringer om det å være i en familie hittil

Når en skal se nærmere på overgangen fra par til familie, vil det i denne sammenhengen være relevant å ta for seg hva slags erfaringer paret allerede har angående det å være i familie, for så å se om dette muligens vil ha en innvirkning på deres egne tanker og ønsker rundt det å danne en familie.

HENRIETTE: Jeg har, og har hatt bestandig et godt forhold til mine foreldre. Jeg tenker tilbake på min barndom som veldig lykkelig, veldig harmonisk og veldig, veldig bra. Kanskje et spesielt nært forhold til far min. Jeg har gjort veldig mye ting i lag med han, barneidrett og ski og så videre. Og har et veldig godt forhold til dem fortsatt, selv om de bor 50 mil unna. Jeg føler at jeg at jeg kan prat med dem. Og jeg veit at dem er der for meg.

Henriette tenker på sin barndom som både lykkelig og trygg, og føler fortsatt at hun har et godt forhold til sine foreldre, selv om de bor langt unna henne nå. Når hun forteller om den fine tiden hun hadde som barn, er det særlig alle aktivitetene hun var med på, som blir trukket frem. Faren hennes var opptatt av at hun skulle få prøve seg på mye, og dette var også en fin mulighet for å få vært mye sammen med hverandre. Runar på sin side tenker ikke på sin barndom som like idyllisk. Han var mye på tur med sin far som liten, men når han ble eldre og ønsket å gjøre andre ting, var ikke faren like opptatt av å være med på hans premisser. Han forteller at de alltid har vært der for han, men kanskje ikke på samme måte som Henriette sine foreldre. Til forskjell fra hennes foreldre bor også hans foreldre bare tyve minutter unna.

TRISTIAN: *Min far, jeg så på han som... sku si, veldig tidlig når jeg var liten og frem til 5-6 år så var han veldig der hele tia, og følt at han villa masse, men så var det en sånn periode at 'n på en måte rygga litt unna, og det er kanskje noe som jeg vil forbedre. Mor har på en måte alltid vært der, hjulpet meg med leksene, vært med på fotballtrening, oftere enn min far.*

Tristians beskrivelse av sin barndommen minner på mange måter om Runar sin. Begge to hadde mødre som stilte opp for dem, mens deres far var noe mer reservert og fraværende. Selv om begge to følte at deres foreldre stilte opp hvis det var nødvendig, savnet de en far som var mer tilstede for dem. Stina på sin side forteller om en barndom hvor hun tidlig måtte ta ansvar og være med å jobbe på lag med familien sin, for å få hverdagen til å gå rundt. På tross av at foreldrene kranglet fra tid til annen, lærte hun først og fremst av dem å kunne samarbeide med andre, og å kunne be om unnskyldning hvis noe skulle skjære seg.

SIGRUN: *Jeg husker mamma mye bedre fra når jeg var lita enn pappa. For han pappa, jobba og jobba og jobba. Han var veterinær og jobbet veldig mye, dro tidlig og kom hjem seint. Jeg husker at pappa var mye borte. Og så husker jeg at jeg tenkte at æ har lyst til at min unge skal få en pappa som er mer heim. Da var jeg vel mer ti-tolv år. Jeg krangla med pappa av og te og sa sånn, «du er ikke heim, så du bestem ikke!». Og det tror jeg pappa syntes var veldig fælt. Men det hjalp da, jeg husker han tok en pause da. Han gjorde noen greip.*

Sigrun kan i likhet med Runar og Tristian fortelle om et savn etter en far som var mer tilstedeværende for henne. Dette var noe hun riktig nok tok i egne hender, noe som førte til at faren ble mer tilstede for henne. Ellers synes hun at hun har et godt forhold til sine foreldre, og at det har blitt bedre etterhvert som at hun har blitt eldre. Christoffer minnes også sin barndom som en fin tid, og at han hadde et godt forhold til sine foreldre. Faren til Christoffer var også mye borte, siden han var langtransportsjåfør, men dette var ikke noe han tenkte spesielt mye over. Sånn var det bare.

Våre forventninger til det å bli foreldre

Det er mange tanker og følelser som vil dukke opp fra den dagen en holder en positiv graviditetstest i hånden til den dagen en holder en liten baby i armene på fødestua. Hva slags forventninger de tre parene hadde til det å bli foreldre skal nå bli sett nærmere på.

RUNAR: *Det var vel litt mer flytende for meg, enn det det var for deg. Det tok jo litt tid før jeg begynte å skjønne hva konsekvensene av det kom til å bli... Jeg hadde vel en liten vag idé om at det skulle komme en liten baby, og amming og... Men jeg tror kanskje at bildene jeg så for meg var litt lengre frem i tid. Jeg ser mer for meg hva jeg skal gjøre sammen med ungen, foreløpig er det bare litt leking og sånn.*

Runar uttrykker at hans forventinger var litt uklare og usikre i forhold til hva som egentlig kom til å skje fremover. Han visste til en viss grad hva det ville innebære ved å bli foreldre, men hva det faktisk ville innebære var noe mer uklart. Henriette på sin side var fullt klar over hva det ville si å bli gravid. Det tok litt tid og en fem – seks graviditetstester før det sank inn, men hun forteller at hun fort skjønnte hva som ville skje fremover. Allikevel ser hun at hun da ikke hadde noe begrep om hva det ville si å bli en mor, det tror hun at ingen noensinne kunne ha klart å få henne til å forstille seg.

TRISTIAN: For min del så var det jo litt sånn at en på en måte jobber seg opp til en ting. Altså økonomiske ramma, leilighet, bil, alt det der må være litt på plass. Og alt var på plass, bortsett fra bilen som kom underveis i graviditeten. Men altså, det var mine tanker om det, og jeg tror jeg tenkte veldig mye på ka som kjem te å skje når hu er tre, fire, fem år, når a begynner å prat, begynner å gå og så vidare. Så jeg hadde helt klart mine forventninger.

Tristian beskriver her hvordan han følte et sterkt ansvar for det å bli far. Alt måtte være på stell frem til barnet kom. Stina på sin side fokuserer mer på gleden over å bli mor, og hvordan hun gledet seg til å ha ansvaret og passe på et lite barn, samtidig som hun også visste at det hele ikke kom til å bli helt rosenrødt heller. Også for dette paret var det hele litt mer tydelig for den kommende moren, enn for faren. Tristian uttrykker det ved å fortelle at det var først under den første ultralyden at det hele ble litt mer konkret og håndfast. Begge to forteller videre at de tok mange bevisste valg før barnet kom, slik at de kunne ha en viktig trygghetsfølelse. De ville være godt forberedt, og det føler de også at de fikk til.

SIGRUN: Ja, det var ganske sånn fint, men vi trudd jo at... fordi at... jeg har jo mista en gang før, så vi trudd jo at det samme kom til å skje igjen, for det var et veldig likt forløp. Så jeg husker egentlig bedre den dagen da vi fikk hør at det her sannsynligvis kom til å gå bra da. Så det var egentlig greit. Det blei jo veldig mye undersøkelser siden jeg hadde mista før og sånn. Så vi hadde jo gått og venta ganske lenge, og var kjempeklar for det. Ja, vi hadde jo prøvd i ett år, halvannet år.

Sigrun beskriver her en helt annen forventningsfølelse enn de to andre parene hadde. Siden de hadde opplevd å miste et barn under svangerskapet allerede, tok det lang tid før de turte å glede seg over nyheten. Da det endelig var sikkert at Sigrun var gravid forteller begge to at de var svært lykkelige og at de først og fremst bare gledet seg. I likhet med Christoffer trekker Sigrun frem at det var en viktig trygghet at begge to hadde jobb og at de hadde en fin leilighet før barnet kom.

Drøfting

Informantene i denne studien har hatt vidt forskjellige barndommer, noe som kommer til uttrykk i

de tre intervjuene. Runar trekker frem det faktum at han til tider savnet sin far som var noe fraværende i hans barndom. Dette er også noe som Tristian, Sigrun og Christoffer beskriver. En direkte følge av dette forholdet var også det at de fikk et bedre forhold til deres mor, som var flinkere til å stille opp og være der for dem. Henriette og Stina, og til en viss grad også Sigrun og Christoffer, beskriver en noe mer harmonisk og lykkelig barndom, hvor foreldrene alltid var der for dem og sørget for å gi dem mange gode barndomsminner.

Adler (1930a, 1931) belyser i sitt teoretiske arbeid viktigheten av å være bevisst sin egen barndom, samt hvordan denne kan ha påvirket et individ i løpet av deres livsløp. I likhet med Freud hører Adlers teorier inn under psykodynamikken, en tradisjon som har blitt forbundet med et noe negative og deterministiske syn på menneske. I den psykodynamiske tradisjonen er det gjennomgående fokus på et individ sin fortid, samt hvordan denne kan påvirke individet. Skal en kunne få innsikt i et individ sin situasjon i nåtiden, er det nødvendig å gå tilbake i tid for å finne årsakene til dette. I tråd med denne tankegangen vil det altså si at informantene som savnet sin far i oppveksten, vil være påvirket av dette den dag i dag. Dette vil være spesielt relevant for de tre fedrene i studien. I tråd med psykodynamikkens tankegang kan dette føre til at de selv vil trekke seg unna sitt barn, og dermed vil den fraværende farsfiguren gå videre i generasjoner. Dette er derimot noe Adler selv velger å ta avstand fra. Han velger heller å sette fokus på at individet via å oppnå bevissthet og selvinnsett rundt sin egen barndom og psyke, selv skal få muligheten til å ta ansvar for å bli den personen som vedkommende ønsker å være. Et individ vil fremdeles kunne oppnå viktig bevissthet og innsikt ved å se tilbake på hva vedkommende hittil har opplevd i sitt liv. Allikevel vil ikke de minnene, erfaringene og opplevelsene som individet allerede har vært igjennom kunne forutbestemme hva som vil skje med individet i fremtiden. Dette vil ligge i individets egne hender (Adler, 1930a, Clifford & Baumer, 2000, Gilliland, et al., 1984, Ivey et al., 2009). Dette blir nærmere belyst senere i drøftingen.

Informantene i studien har hatt ulike barndommer, og dette vil også føre til at de vil ha forskjellige måter å forholde seg til tanken om det å bli foreldre. Dette kommer frem i hvordan informantene beskriver forventningene de hadde da graviditeten var et faktum. Tristian fortalte tidligere at han savnet sitt far i oppveksten, men at han hadde et godt forhold til sin mor, som var meget forskjell fra hans far på det at hun var glad i orden, planlegging og struktur. I forhold til hva slags forventinger han hadde før fødselen vektlegger han først og fremst de rent praktiske forholdene, samt hva han følte at han måtte ha i orden før barnet kom. Hans forlover, Stina, som på sin side var noe mer positiv i sin beskrivelse av sin barndom, fokuserer mer på hvor mye hun gleder seg til å endelig bli mamma og til å kunne ta vare på et lite barn. I sin beskrivelse av hennes forhold til sine foreldre fokuserte hun også mye på foreldrenes evne til samarbeid, og hvordan hun også

som barn ble en del av dette. Betydningen av samarbeid og evnen til å kunne snakke om ting, er også noe hun selv synes er viktig i hennes parforhold og familie, og dette er også noe hun fokuserer mye på igjennom av hele intervjuet.

I følge Adler vil informantenes ulike barndommer ha ført til at de i løpet av sin oppvekst vil ha dannet seg forskjellige konstruerte mål og private logikker for å kunne tolke den verden de lever i. Dette vil videre føre til at de vil forholde seg forskjellig til både selve oppdagelsen av graviditeten, fødselen av deres barn, samt den videre oppdragelsen av barnet deres. Adler argumenterer også for at det er særlig under stressende og utfordrende situasjoner, at et individ sine konstruerte mål og private logikk vil komme frem (Adler, 1930a, Ivey et al., 2009, Gilliland, et al., 1984). Ved å se på Tristians beskrivelse av hans forventinger til det å bli en far, kan en se at det er de praktiske og formelle forholdene som han fokuserer på. Dette kan sees i tråd med hans tidligere forklaring om at hans far var noe fraværende i hans barndom, og at han dermed fikk et nærmere forhold til sin mor. Moren hans glad i å planlegge og holde orden på ting, og i tråd med Adlers teori, kan en se at dette er noe Tristian også velger å fokusere på i tiden før barnet kom. Også hos hans forlover, Stina, kan en se at det er en sammenheng mellom hvilke erfaringer hun forteller fra sin barndom, og hva hun selv ønsker for sin egen familie. På tross av at det kanskje ikke alltid var like lett i hennes barndom, kan hun nå se fordelene med den oppdragelsen og barndommen som hun hadde. Dette kommer spesielt godt frem da hun selv ønsker å gi hennes barn de samme erfaringene som hun selv fikk som liten.

Barnet melder sin ankomst – hvem er du, og hvem er vi nå?

Så kommer den store dagen. Etter å ha gruet seg litt og gledet seg veldig mye, kommer endelig barnet, som de har ventet på i så mange måneder. Og i det barnet plutselig melder sin ankomst, skjer alt på en gang. På tross av at alle de tre parene hadde svært forskjellige opplevelser på fødestua, beskriver alle den første tiden som kaotisk, stressende og svært følsom. Noller og Feeney (1996, et al., 2001, 2002b, et al., 2003, 2006) er to av flere teoretikere som belyser det faktum at det å bli foreldre er en av de mest stressende og krevende livssituasjonene som et menneske kan oppleve. For det første må de nybakte foreldrene nå lære å ta vare på et lite barn, som i begynnelsen vil trenge hjelp til absolutt alt, samtidig som de også i tillegg er avhengige av å klare å ta vare på seg selv og hverandre, for å kunne gi barnet en trygg og god oppvekst. Dette fører til en pressende situasjon, hvor det er lett å bli stresset over alle emosjonelle og sosiale forhold som må pleies og bli tatt vare på. Noller og Feeney (1996, et al., 2001, 2002b, et al., 2003, 2006) ser i sitt teoretiske arbeid denne livssituasjonen i en større sammenheng, og belyser det faktum at hvordan et individ vil takle det å bli foreldre i stor grad kan sees i sammenheng med vedkommendes tilknytninger i

barndommen. Noller og Feeney argumentere for at tilknytning, i tillegg til å ha stor signifikans i barnets første leveår og videre barndom, også vil være relevant i forhold til hvordan barnet senere i livet vil forholde seg til andre mennesker, og da særlig i forbindelse med intime kjærlighetsforhold (Noller & Feeney, 1996, 2002a, Noller, et al., 2003). Og hvordan barnet i senere i livet vil forholde seg i sine intime kjærlighetsforhold, vil igjen bli særdeles viktig i stressende livssituasjoner, noe som det å bli foreldre for første gang vil være et godt eksempel på.

Førsteintrykket

Barnet har nettopp meldt sin ankomst. Hva er foreldrenes første inntrykk?

HENRIETTE: Det var overveldende. Veldig, veldig, veldig fint. Og veldig, veldig rart. At hun plutselig var der. Hu kom 12 dager før termin. Og jeg var så forberedt på å gå over tia. Så jeg var på en måte ikke helt klar. Det var et stort sjokk. At det plutselig var en baby i lag med oss.

Henriette setter her ord på hvordan det var å for første gang i sitt liv få oppleve det å bli mor til et lite barn. Hun beskriver det som en stor, men noe sjokkerende glede. Dette er også Runar enig i, som beskriver sitt første inntrykk som en blanding av glede og uvirkelighet.

STINA: For min del var det at «Gud, nå er det gjort!». Veldig happy og veldig sårbar. Ja, det var veldig surrealistisk. Det å få en baby oppå magen, og så det er her babyen som en har bori på, og savna og elska og veldig nyskjerrig på i alle månedene som gikk. Det vart jo noen tårer som kom, litt sånn «Nortug-tårer». «Endelig! Åh, herregud!». Ja, det var jo sånn! Det er jo det rareste som har skjedd. At sånn lager en en unge! Sånn atte «Hæ? Er det her vår baby? Er det her naturen?».

Stina beskriver sitt førsteinntrykk etter fødselen med enorm lettelse og glede. Etter å ha gruet seg noe for selve fødselen var det deilig å kunne konstatere at fødselen gikk bra og at barnet var friskt og velskapt. Hun følte en overveldende lykke og ydmykhet for det som hadde skjedd, og syntes at barnet hennes var utrolig vakkert når det ble født. Hun beskriver også selve fødselen som en skikkelig pangstart.

TRISTIAN: Ja, det er jo veldig klisje; alle skrik og alt er det flotteste, men altså, det er jo det da. Så jeg tror det bare er noe som ligger i oss mennesker, at det er det vi må brenn for. Ja, jeg føler det litt som en klisje, alle har sagt det før, og jeg kan ikke si det noe bedre egentlig, men det stemmer det de sier.

Også Tristian beskriver en stor lettelse og lykke. Han ser hvordan deres beskrivelser kan fremstå som klisjer, hvor alt bare er nydelig og helt fantastisk, men konstaterer enkelt og greit at det å

oppleve å bli foreldre for første gang virkelig er som alle klisjeene sier.

SIGRUN: *Det skjedde veldig fort. Jeg var jo sikker på at hun var hjerneskadet. Til og begynne med var jeg sikker på at hun var død. Men når vi hørte hjerteslagene, når de hadde på en sånn monitor, da skjønnte vi at det var iallfall håp da, men... jeg har jo litt medisinsk bakgrunn, utdanningsmessig, så jeg fryktet jo at hun var hjerneskadet. Jeg skjønnte jo at det kunne være en av følgene. Men hu pusta jo når ho kom ut og dem så jo hjerneaktivitet. Vi vart vel egentlig ganske... vi var jo i sjokk.*

Sigruns beskrivelse av hva som skjedde like før fødselen og rett etter at deres barn var født, skiller seg uten tvil fra de andre mødrene sine beskrivelser, og er preget av frykt, sjokk og usikkerhet.

Christoffer beskriver selve fødselen som veldig dramatisk, siden Sigrun plutselig ikke kjente noe liv i magen, og da de kom på sykehuset, ble det fødselen med en gang, ti uker før termin. Han visste ikke at barnet deres kanskje kunne være dødt eller hjerneskadet, og han var først og fremst glad for at hun var i live. Det skulle først ta en måned før Audhild sin tilstand var stabil, og de skjønnte at de kunne få henne med hjem snart. Hele to måneder etter fødselen gikk, før de fikk ta med seg sitt lille barn hjem for godt.

Å lære sitt barn å kjenne, og hvem er vi som par nå som barnet har kommet

Fødselen er vel overstått, og ting begynner endelig å falle litt på plass for de fleste foreldrene. Det begynner nå å bli på tide å bli bedre kjente med sitt lille barn, samtidig som paret også lærer å bli kjent med hverandre i en rolle de aldri tidligere har hatt.

HENRIETTE: *Ho er ei veldig blid og sjarmeranes lita jenta, med stor utforskertrang trang. Ho har lita tid til å søv, kos og generelt vær i ro. Og litt utålmodig kanskje også? Får jeg ikke det jeg vil no, så! Ho er selvfølgelig verdens fineste da. Det er det ingen tvil om. Så heldige vi er!*

Mathilde blir beskrevet som et lite sjarmtroll med et høyt aktivitetsnivå. Både Henriette og Runar merker at hun begynner å bli mer sin egen person nå, med sine egne personlighetstrekk. Hun har lite ro i kroppen, og er veldig glad i å holde på med leker, og utforske alt som kan tas i og spises på. Angående Henriette og Runar som par, nå som de også har blitt foreldre sammen, forteller de følgende.

HENRIETTE: *Det å bli foreldre er altoppslukende. Det er jo ikke fokus på så veldig mye mer enn ho. Og det har det vel egentlig vært siden hu kom. Men det er jo ganske normalt da. Det er jo rett. Det skal være sånn. Ho krever veldig mye, og sånn vil det være en stund fremover.*

Henriette beskriver hvordan de som par måtte bli noe nedprioritert rett etter at Mathilde hadde meldt sin ankomst. Også Runar forteller at hun i starten tok opp det meste av energi og

oppmerksomhet. Og at de som par egentlig har blitt ganske tilsidesatt. Samtidig som han også forteller at det de to før gjorde sammen som et par, nå mer har blitt gjort om til ting som de som familie kan gjøre sammen.

TRISTIAN: *Hu er vakker, veldig snill, tålmodig, glad. Hu er veldig mye mer rolig enn ka mange andre er, tror jeg. Det er jo kjempeartig at når du kjem hjem, og sier «hei, her er jeg!», så ser du liksom atte gleden er der, så det er jo kjempeartig. Og hu er, skal vi si, veldig lett å les. Du ser at no er hu glad og nå er hu sint. Ho likar folk, rett og slett. Det er ikke noe trøbbel om hvis a kjem bort i fra mor eller far så har det no å si liksom. Ja, du ser jo konturene av en personlighet, det vil jeg absolutt si at man gjør.*

Tristian forteller hvordan han helt tydelig begynner å se konturene av en personlighet hos Mona. Fra å før ha vært en baby, begynner hun nå å bli et barn. Også Stina er enig i dette, og beskriver at hun nå føler at Mona skjønner dem mer. Dessuten synes hun at Mona allerede har humor, og at hun virker som ei lita rampejente.

STINA: *Jeg var veldig trygg på at han ville bli en god far. At vi var to om det. Vi må være sammen som team for å få det her til å gå. Vi tok jo kanskje hverandre for gitt, men det er jo sånn en kjenner hverandre. Igjennom prosessen sammen. Vi var veldig der og tilstedeværende begge to. Og det var en veldig trygghet. Vi forventa vel det.*

Stina setter først og fremst fokus på deres gode samarbeid etter fødselen, når hun skal beskrive deres parforhold etter fødselen. Begge to var klar over hva det ville innebære da de ble foreldre, og de var like opptatt av å ta vare på hverandre, som deres nyfødte barn. Tristian forteller at han tenkte mye på hvordan han kunne ta vare på Mona, samtidig som han også visste at for å klare denne oppgaven på best mulig måte, måtte de begge to være der for hverandre.

CHRISTOFFER: *Ho er verdens nydeligste. Det er vel fellessvaret for alle foreldre, er det ikke det da? Vi synes jo at ho er annerledes enn andre babyer på samme alder, litt sånn... hu skiller seg ut litt. Virker som a er veldig sosial. Hu er ikke redd noen folk, tar i mot alle med et smil. Ting er ikke så tilfeldig med henne lengre, du ser et mønster i ting, så det er tydelig at ho begynner å få en personlighet.*

Christoffer beskriver hvordan han den siste tiden kan se hvordan deres datter begynner å danne seg sin egen personlighet. Sigrun bemerker at hun kan se hvor sosial Audhild er, og at hun er både sprudlende og sjarmerende både for dem og for andre mennesker. En annen karakteristikk som de begge bruker er at de kan se at deres datter er trassig og har en meget sterk vilje. Det skjønte de begge to fra dag én.

SIGRUN: *Ja, jeg synes jo at vi har kommet styrket ut av dette. Men parforholdet har jo vori en prøvelse da, det må jeg sei. Men jeg tror vi har kommet styrket ut av det. Jeg føler at vi er såpass flink til å snakk om det da egentlig. Jeg synes kanskje æ er litt flinkere til å ta opp ting da.*

Sigrun forteller at selv om fødselen var en prøvelse, føler hun at de har kommet styrket ut av det.

Christoffer medgir at han kanskje ikke er den som tar opp ting mest, men at det nok er fordi han sjeldent legger merke til ting. Han ser ting mer i perspektiv nå. Det er mye som ikke lengre er like viktig som det før var. Sigrun sier seg enig i dette, og legger til at det er han flinkere til å holde fokus på enn henne, og at det ofte kan være til hjelp for henne å få snakket med han, for å igjen få satt ting litt i perspektiv.

Våre erfaringer hittil og hvordan vi vil bruke dem

Det har allerede blitt sett nærmere på hva informantene i forkant av fødselen tenkte i forhold til hva deres tidligere erfaringer med det å være i en familie har vært. Nå har barnet deres endelig kommet, og det er på tide å ta et faktisk standpunkt i forhold til hvordan de vil velge å bruke denne erfaringen.

HENRIETTE: Mine foreldre hadde veldig fokus på mine prestasjoner, og jeg som voksen sitter igjen med en følelse av at jeg må være «flink», for å gled dem, og for at dem skal være stolte av meg, og det ønsker jeg ikke at ho Mathilde ska føl. At ho ska vær... jeg vil at ho skal føle at ho er god nok i seg sjølv. Ikke få verdien ut i fra hva ho gjør. Jeg føler kanskje at jeg må «betal» tilbake med å være flink. På grunn av at de er der så mye for meg, for oss. Og det vil jeg ikke at ho ska føl.

Henriette tar først og fremst opp det at hun som liten følte at hun måtte prestere hele tiden for sine foreldre, for å være god nok for dem. Dette er noe som har fulgt henne inn i sine voksne år, og det ønsker hun ikke at Mathilde skal oppleve. Videre forteller hun at hun virkelig hadde en god barndom, med mange fine minner, noe hun ønsker å gi videre til sin datter. Runar på sin side ønsker å være mer delaktig i sin datters fritid, siden han selv ikke fikk oppleve dette som liten. Han savnet en far som ville være med på hans premisser, noe han vil sørge for at Mathilde får. På tross av at de har noe ulike erfaringer på feltet, vil de samarbeide sammen om å finne den beste løsningen for deres datter.

STINA: Nei, jeg har nok fanga opp at... mamma og pappa er jo fra gard, og der er det mykje samarbeid på mange måter, at begge må trø til på sine måter, og kanskje at det blir litt sånn dame- og mannoppgaver. Jeg vokste jo opp på campingplass, da må en jobbe fra en er bitteliten, og er en del av teamet. Så sånn sett så er jeg veldig på det at hele familien må jobbe sammen for å klare de hverdagslige tingene.

Stina forteller om hvordan hun tidlig lærte det å ta ansvar og å bli en del av teamet som familien hennes var, noe som hun ønsker å gi videre til sin datter. Samtidig påpeker hun at hun ikke er særlig enig i hvordan kjønnsrollene var når hun vokste opp, og dette ønsker hun å endre for hennes familie. Hun forteller at hun prøver å gjøre ting som hun fra barndommen av ser på som typiske

«mannsoppgaver», nettopp for å endre på disse kjønnsrollene. Tristian på sin side forteller om at hans far til tider kunne være mye fraværende, og at han ønsker å være mer tilstede for Mona. Samtidig har han i det siste lagt merke til at det er også viktig for han som far å ha litt «alenetid» etter en lang arbeidsdag.

SIGRUN: Ja, når hu blir større så vil jeg at hu skal ha det mye som når jeg var liten. For jeg hadde en kjempefin barndom, og jeg har lyst til å føre det videre til hu. Alt med sånne fritidsaktiviteter og ut i naturen og. Vil at hu skal vise hvem a er, og ha egne meninger. Få lov til å velge selv. Jeg fikk lov til å prøve mye, og vil at hu også skal få lov til det. Ho skal holde på med det ho vil.

Sigrun har mange gode minner fra sin barndom, hvor hun både fikk oppleve mye, samtidig som det også var opp til henne å bestemme hva hun egentlig ville. Hun er motivert for å gi Audhild den samme muligheten. Christoffer er også enig i dette, samtidig som han også mener at det kan være godt med noe rettleiding også. Men at deres datter først og fremst skal få en fri og god barndom, er også hans ønske.

Våre forventninger til oss selv og hverandre som foreldrene

Det har allerede blitt presentert på hva slags forventninger informantene hadde til seg selv og sin partner før fødselen, og det vil nå bli sett nærmere på om disse forventningene har endret seg etter at barnet har kommet.

HENRIETTE: Ja, jeg tror egentlig at du fylte min forventninger. Du var jo der veldig for meg den første tia når jeg var dårlig. Jeg gruet meg noe stort til han skulle begynne på jobb igjen. Han var veldig snill og hjalp meg masse, og handla, og fiksa alt som måtte gjøres. Og noen flere forventninger enn det tror jeg faktisk ikke at jeg hadde. Enn at han bare var her fullt og helt. De ukene var gull, det skal være sikker og visst!

Henriette uttrykker at hun følte at hennes forventninger etter fødselen ble oppfylt, og at Runar gjorde en god jobb med å være der for henne, når hun trengte det. Runar forteller at han var klar over hva Henriette trengte og ønsket, og at han derfor jobbet for å tilfredsstille hennes behov. Igjennom å snakke om forventninger etter fødselen, klarte de å samarbeide godt rundt de nye oppgavene og utfordringene.

STINA: Så det var jo det å ha en forventningssamtale jevnlig. For min frustrasjon var jo at jeg ikke fikk gjort noen andre ting kanskje, jeg satt jo hele dagen i sofaen og amma og bæsjebleier overalt, og han kom hjem at og var sliten, og så var det like stygt her som dagen før i huset. Men det at han tok såpass mye ansvar at han så at det var ikke så enkelt. At man senker kravene til seg selv og den andre.

Stina forteller at hun og Tristian jevnlig snakker sammen om forventinger, for slik å kunne stadig sørge for at begge to har det godt i parforholdet. Begge to forteller om hvordan det er lett å glemme den andre, og kun fokusere på alt en selv føler at en gjør, og slik glemme at den andre ikke alltid har det så enkelt heller. Igjennom deres forventingssamtaler blir det lettere å skjønne hva som skal til for å kunne hjelpe hverandre i utfordringer i hverdagen.

CHRISTOFFER: Vi setter jo høyere krav til hverandre etter at ho kom te da. Da er det liksom ikke muligheter for å slentre unna noen plikter og... før så var det jo oss toan og da kunne vi gjære litt som vi ville, uten at det ville ha noe å sei for den andre, men no, hvis ein er bort en kveld, så går det liksom på rutinene løs og sånn da. Så da må det mye ekstra planlegging te. Så vi forventer jo av hverandre at vi stiller opp litt mer enn hva vi gjorde før.

Christoffer uttrykker her at de begge to er klar over at de forventer litt mer av hverandre, enn det de før gjorde. Å for eksempel være borte en kveld kan føre til at viktige rutiner kommer ut av rytme, og at det er viktig å være klar over nettopp slike ting. Sigrun sier seg enig i dette, samtidig som hun også bemerker at det nok var mest sånn i starten, og at hun nå synes det begynner å gå litt bedre. De har kontroll på de fleste rutinene, noe som gir dem mer tid sammen. Dette er også noe de ønsker å jobbe mot i fremtiden.

Drøfting

Barnet har nå endelig kommet, og informantene forteller om hvordan det virkelig var å endelig oppleve det å bli foreldre. Henriette har tidligere beskrevet hennes barndom som god og trygg, og hun sitter igjen med mange fine barndomsminner. I forhold til hva slags forventinger hun hadde til det å bli mor, fortalte hun at hun tidlig ble klar over hva det innebar, og selv om hun i ettertid ser at ingen noensinne kunne ha forestilt henne hvordan det virkelig er, følte hun seg trygg og klar for det å bli mor. I intervjuet beskriver hun først og fremst mye glede og lykke rundt det å bli foreldre. Det var helt klart hardt i starten, men etterhvert som rutinene kom på plass og det hele falt litt mer til ro, trives hun stort som foreldre og er både stolt og kry over sin datter.

I likhet med Adler hører også Bowlby hjemme i den psykodynamiske tradisjonen, og støtter dermed opp tankegangen om at et individ sin fortid vil kunne påvirke deres fremtid. Bowlby opererer med begrepet indre arbeidsmodeller, som omfavner de modeller og skjemaer som et barn vil skape om seg selv og andre, ut i fra opplevelser, erfaringer og situasjoner som de har gjort seg i løpet av sin tilknytningsprosess, som vil finne sted i løpet av barnets første leveår (Bowlby, 1988, Tetzchner, 2005). På denne måten vil barnets nærmeste omsorgspersoner direkte være med på å

påvirke hvordan barnet vil forholde seg til seg selv og andre senere i livet, noe som Bowlby argumenterer for særlig vil komme frem under stressende livssituasjoner (Bowlby, 1979, 1988). Ut i fra Bowlby sin tilknytningsteori vil dermed Henriettes og de andre informantenes sitt forhold til deres foreldre, være med på å påvirke hvordan de vil forholde seg til det å bli foreldre, samt deres evne til å takle denne stressende og utfordrende livssituasjonen. Dette stemmer overens med Henriette sin beskrivelse av hennes barndom, samt hvordan hun selv opplever rollen som mor. Siden hun som barn opplevde å bli behandlet med kjærlighet og omsorg, lærte hun at mennesker er til å stole på og at verden er et trygt sted å være. Dette vil videre føre til at hun vil takle pressende livssituasjoner mer tilfredsstillende. Hun vil dermed være bedre rustet for å selv kunne takle det å bli en foreldre, noe som hennes barn igjen vil bli påvirket av. Bowlby belyser i sin teori at mødre som ikke er fullt så godt rustet til denne oppgaven, vil ha problemer med å knytte seg til barnet, og dette vil barnet selv også tydelig merke. Moren føler seg utrygg på seg selv som mor, og resultatet kan bli at barnet i sitt videre liv vil oppleve å være mer utrygg i forhold til både seg selv, andre mennesker og resten av omverdenen (Bowlby, 1979, 1988). Ved at moren vil ha problemer med å knytte seg til barnet, vil de også ha problemer med å se at deres barn begynner å forme en personlighet. For dem vil barnet kun være et lite vesen som skriker, gråter, vil ha mat, søvn og vask. Dette er noe som barnet igjen selv vil oppfatte og bli påvirket av. Dette beskrives godt av Christoffer, som trekker frem hvordan han kan se et mønster i hvordan hans datter er og reagerer, noe han oppfatter som en begynnende personlighet. Han forklarer at hennes væremåte og tilstedeværelse særlig kommer godt frem når hun er med barn på samme alder, og at han tydelig kan se at det er noe spesielt med henne.

Noller og Feeney er i stor grad inspirert av Bowlby, og har i sitt teoretiske arbeid valgt å ta utgangspunkt i hans tilknytningsteori for å oppnå større kunnskap om hvordan et individ vil kunne takle stressende livssituasjoner, som det å bli foreldre for første gang. Skal de nybakte foreldrene klare å ta godt vare på seg selv, sin partner og sitt nyfødte barn, er de avhengige av å kunne samarbeide sammen, ha sunne og gode problemløsningsstrategier, samt kunne oppsøke hverandre for støtte og kjærlighet (Noller & Feeney, 1996, 2002a, et al., 2003, et al., 2001). Stina beskrev tidligere hvordan hun opplevde sin barndom som god, og at noe av det viktigste hun lærte av sine foreldre var evnen til å samarbeide, og løse konflikter og krangler på en konstruktiv og ordentlig måte. I hennes beskrivelse av parforholdet etter fødselen av deres datter, kan en se at dette er noe hun selv også verdsetter og fokuserer på. Hun forteller hvordan tiden etter fødselen har vært tung og stressende, samtidig som at hun føler at de to som par har taklet dette godt. Hun føler at de er to om det, og hun synes hennes partner, Tristian, gjør en god jobb som far. Via samarbeid og kommunikasjon har de klart å ta vare på seg selv, hverandre og deres datter. Dette kommer også frem i hennes beskrivelse av henne forventinger til seg selv og sin partner i forhold til det at de nå er

foreldre. Ved å ha jevnlig forventningssamtaler har det blitt lettere for dem begge å ha et tydeligere bilde av hvordan den andre faktisk har det, og hvordan de kan hjelpe hverandre igjennom hverdagens små utfordringer. Dette er noe som de begge to er meget opptatt av. Christoffer på sin side hadde en far som var langtransportsjåfør, og dermed var mye borte i hans barndom. Dette var riktig nok noe han selv ikke tenkte så mye over. På spørsmålet om hvordan det er å være et par, nå som de også har opplevd å bli foreldre sammen, trekker Sigrun frem at hun føler at det er først og fremst hun som tar opp ting i deres parforhold. Dette må Christoffer si seg enig i. Så langt stemmer dette godt overens med Noller og Feeney sin teori. Derimot forteller Sigrun videre at de har et godt parforhold sammen, selv om de har forskjellige måter å oppleve en situasjon på, samt ulike måter å løse en konflikt på. Christoffer har en evne til å se ting litt mer i perspektiv, noe som ofte kan være til hjelp for henne. På tross av at de kanskje ikke har de samme problemsløsningsstrategiene, klarer de derimot mer å utfylle hverandre og slik komme styrket ut av dette. I tråd med Simpson et al. (2002) er det dermed ikke forutbestemt at en noe mer usikker tilknytning til en av sine nærmeste omsorgspersoner vil føre til et mindre velfungerende og lykkelig parforhold.

Som tidligere nevnt har både Runar, Tristian, Sigrun og Christoffer beskrevet at deres far var til tider noe fraværende i deres barndom, noe som var et savn for alle fire. Dette tar Runar tak i, når han beskriver hvordan han selv ønsker å være som far, ved å fortelle at han ønsker å være med på hennes fritidsaktiviteter på hennes premisser, og at han ønsker å støtte henne uansett hva hun selv velger å gjøre. Han vil være med henne, på hennes premisser. På dette punktet bryter Runar med både Adler og Bowlby sin teori, samt den generelle tankegangen til den psykodynamiske tradisjonen. Han har i sin barndom opplevd en far som var mye borte, og som ikke alltid så han for den han var. I løpet av intervjuet kommer det frem at dette har påvirket han på flere måter, noe han selv både erkjenner og er bevisst på. Det som derimot bryter med teorien, er det faktum at Runar ikke selv ønsker å gi hans datter en slik barndom. Han vil være der for Mathilde, på hennes premisser. Også Tristian tar opp dette i forhold til hvordan han selv ønsker å være som far. Både han og hans partner, Stina, uttrykker at deres foreldre hadde ganske tradisjonelle kjønnsroller, noe som kanskje også førte til at faren ble noe mer fraværende i familien. På tross av at Tristian kanskje ser mer hvordan det var for hans far nå, ønsker han å være mer tilstede for Mona i hennes oppvekst. De begge er bevisste hva som skjedde i løpet av deres barndom, de erkjenner det og ser hvordan det har påvirket dem. Nå som de selv skal finne ut av hvordan de ønsker å være som foreldre, ønsker de derimot å endre det mønstret de selv er vant med fra sin barndom. De ønsker å være partnere på en annen måte enn sine foreldre, og de ønsker å gi deres datter en annen erfaring fra hennes barndom. Også Sigrun og Christoffer tar begge to opp dette i sitt intervju, når det blir snakk om hvordan de ønsker å bruke sine erfaringer fra sine opprinnelige familier. Sigrun kan huske at hun allerede som liten tenkte at hun ønsket en mer tilstedeværende far, hvis hun selv skulle danne en familie. Dette

har hun også tenkt på senere i sitt liv, særlig på grunn av at når det er noe, så tar hun alltid kontakt med sin mor, siden hun er vant med at det alltid var hun som var der for henne. Hun ønsker at Audhild skal kunne føle at hun har et like sterkt bånd til dem begge, og at hun skal kunne snakke begge to, hvis det skulle være noe. Dette støtter Christoffer fullt ut, og tilføyer at noe annet hadde vært helt unaturlig for han.

Der hvor Bowlby kan sies å være noe mer deterministisk enn Adler, velger Adler i sitt teoretiske arbeid å ta sterk avstand fra psykodynamikken sitt syn på individet. I løpet av hans teori trekker han heller frem hvordan individet kan oppnå makt og vilje til å bli den personen vedkommende ønsker å være, ved å bli bevisst sin barndom, og hvordan denne har påvirket vedkommendes psyke. Dette blir støttet av informantenes tanker rundt deres egen barndom, og hvordan de nå selv ønsker å forme barndommen til deres eget barn. Det er altså ikke slik at et individ sin fremtid er forutbestemt av hva slags oppvekst og barndom vedkommende har hatt. De målene, logikken og modellene som et individ har dannet seg i løpet av sin barndom vil helt klart påvirke vedkommende i fremtiden. Fokuset vil allikevel heller være mot å bli bevisst denne påvirkningen, og hvordan ens barndom den dag i dag er med på å forme vedkommende. Dette må bli gjort før en deretter kan ta steget mot å selv ta makten over sitt liv, og bli den personen en ønsker å være.

Vi som familie, fra parforhold til familie

I dette siste avsnittet vil det nå bli sett nærmere på hva som egentlig har skjedd i løpet av de siste månedene, og hvilke tanker og erfaringer de tre parene sitter igjen med. Fra å begynne som to personer i et kjærlighetsforhold, til å få nyheten om at de kom til å bli foreldre sammen, har nå paret kommet til det punktet at de har fått sitt svært så etterlengtede barn, og de har nå fått oppleve hva det vil si å gå fra å være et par til å bli en familie. I denne masteroppgaven har det blitt tatt sikte på å belyse hvordan denne prosessen forløper seg, samt hvordan det enkelte paret har opplevd tiden både før, under og etter selve fødselen. Målet har vært å sette fokus på hvor viktig denne hendelsen er i livet til personene det omfatter, noe som videre kan gi viktig informasjon til hvordan både fremtidige par skal best mulig takle denne situasjonen, samt hvordan samfunnet rundt paret på best mulig måte skal kunne hjelpe og støtte dem. Denne tankegangen blir også belyst av Cowan og Cowan som igjennom hele sin karriere har argumenter for at forskning på dette feltet er meget viktig, da foreldrenes evne til å innstille seg på å bli foreldre, samt deres tanker, følelser og oppfatning om det å bli foreldre, både vil kunne forutsi noe om deres tilfredshet for seg selv, for sitt parforhold og for forholdet til sitt barn. Ved at et par opplever det å bli foreldre som noe positivt, vil de sannsynligvis også få en personlig vekst, et lykkeligere og mer velfungerende parforhold og et

bedre forhold til sine barn (Cowan & Cowan, 1992, et al., 2006).

Vi som par i en familie

Paret har nå gått fra å være to til tre, og nå som det begynner å bli en del måneder siden de opplevde å bli foreldre for første gang, skal det bli sett nærmere på hvordan paret føler at det er å være sammen som kjærester i en familie.

HENRIETTE: Ja, vi har jo roller nå som vi ikke hadde før. Nå er du pappaen til Mathilde. Og det er en rolle jeg synes du kler veldig, veldig godt. Dem er så fin i lag. Så sånn sett kan jeg si at jeg er enda mer glad i deg nå enn jeg var før da, fordi at du er pappaen til dattera mi.

Henriette uttrykker glede og tilfredshet ved at det nå ikke lengre er bare de to, men også en tredje person med i deres forhold. Hun føler at det har først og fremst styrket dem, og gitt dem en ny og dypere dimensjon. Runar uttrykker det samme, og nevner også at de nå heller gjør ting sammen som en familie, fremfor det de før gjorde sammen som et par.

TRISTIAN: Ja, jeg tror helt klart at det har styrket oss å bli foreldre. Vi er en enhet og vi må kjempe for den enheten. Men vi veit jo hvor vi har hverandre, og det gir en trygghet. Vi kan lære hverandre å kjenne i den nye rollen. Det er veldig givende. Vi må jo jobbe for det også, både før, etter og underveis. Vi har alle våres svakheter og veit godt kor skoen trykker når den trykker.

Tristian uttrykker at han helt klart tror at det har styrket dem som par å bli en liten familie. De er trygge på hverandre i sitt forhold, og kjenner hverandre godt nok til å kunne vite hvordan de som par best mulig vil takle eventuelle utfordringer. Dette snakker også Stina om, og forteller at det er viktig å ta hensyn til hverandre når en merker at det begynner å bli litt mye for den ene, slik at de kan støtte hverandre i hverdagen.

SIGRUN: Oss som par har vel til tider vært ikke eksisterende. Eller, på sjukehuset var det jo det. Da var vi helt avhengige av hverandre. Men den første tia etter at vi kom hjem, og ho skreik hele tia, da var vi så utslitt... Men etterkvart som det har roa seg mer, så har vi jo litt mer tid til å snakke sammen om kveldene. Vi har jo til og med tid til å kjede oss!

Sigrun uttrykker at det rett etter fødselen var til tider vanskelig å ha en egen tid for dem to som kjærester. Det var til tider svært vanskelig å legge Audhild, og det ble mange våkenetter for dem begge. Den siste tiden har det derimot gått bedre å få lagt henne, noe som har ført til at de har fått mer tid med hverandre, og de begge to uttrykker at de nå tror at ting vil gå lettere fremover. Dette er også noe som Christoffer sier seg enig i.

Våre erfaringer hittil, og våre forventinger til oss som foreldre fremover

Avslutningsvis vil det nå bli sett nærmere på hvilke erfaringer parene sitter igjen med etter de første månedene som foreldre, og hva deres forventinger er i tiden fremover.

RUNAR: Jeg vil si at rådgivningen (fra Godt Samliv kurset) har styrket oss i vårt parforhold og som familie. Det er vel både bra for oss, og som en familie og å være et par for Mathilde, skulle jeg til å si... ho trenger jo å se at foreldrene hennes ikke bare er to enheter, men... At det ikke bare er mamma og pappa, men mammapappa.

Runar påpeker at rådgivningen de som par har fått, som i denne sammenhengen er fra Godt Samliv kursene, har vært til stor hjelp i å holde fokus på ikke bare dem som familie, men også som kjærester. Han trekker også frem at dette ikke bare er viktig for de to som par og foreldre, men at det også vil være nødvendig for at deres datter skal få en lykkelig oppvekst. Henriette er også meget fornøyd med den rådgivningen de har fått. Hun trekker særlig frem at det var deilig å bli presset til å måtte snakke om tanker, følelser og forventninger rundt overgangen til å bli foreldre. Videre kommer Runar inn på tanker rundt tiden som kommer. Han uttrykker et håp om å få mer tid til å bare være kjærester, et ønske om å gi Mathilde gode barndomsminner og at alle i familien vil være friske og raske. Dessuten håper de begge to på å flytte til et større hus etterhvert.

STINA: Angående fremtiden tenker jeg at jeg har lyst på flere barn, og at det her har gått så bra, at det høres idyllisk ut med flere, og så må en stoppe opp og tenke at det er jo arbeid å, en er jo sliten, jeg har jo ikke hatt ferie dette halvåret her, men at det stort sett er en givende oppgave, og det å glede seg hver dag, og glede seg til å følge henne og hennes utvikling videre, det ser jeg veldig positivt på.

Både Stina og Tristian synes at det alt i alt har gått veldig bra å ta steget fra par til familie. Dette er noe de har hatt lyst til lenge, og nå begynner de også å ønske seg flere barn. Ellers nevner også Stina tanker om å kanskje flytte på seg. De begge uttrykker et ønske om å gi deres datter rom til å vokse opp, samtidig som de ennå ikke har tatt noen avgjørelse om hvor dette skal skje. Stina trekker frem at de har nå fått innsikt i hva det innebære når det gjelder det å bli en mor eller far, og at det er viktig å være trygg på seg selv i sin rolle. En må ikke ta forgitt at en kan alt med en gang, det må være rom for å prøve og feile. Hun synes det er viktig at en er trygg på seg selv som foreldre, og at en må følge det en selv føler er rett for sitt barn. Dette er noe som Tristian støtter, og tilføyer at det viktigste er at de gjør det som er rett for dem som foreldre, uansett om det måtte være likt eller ulikt det andre foreldre gjør.

SIGRUN: Vi har ikke blitt skremt fra å få flere unger. Litt for at vi kan ikke skjønne at det skal være like vanskelig neste gang! Vi ønsker at de skal være tett. Vi har en plan om å gjøre mer ting sammen. Innen ett halvt år, skal vi ha en weekend et sted. Vi skal ikke bli så knytta at vi alltid må

være der. Vi skal kunne være kjærester, selv om vi er foreldre.

Sigrun uttrykker at de har både planer om å gifte seg en gang i fremtiden, og at de ønsker seg flere barn. De ønsker også at barna deres skal være tette, så de kan få leke sammen i løpet av oppveksten. Også Sigrun og Christoffer snakker om at de ønsker å flytte på seg etter at de nå har blitt foreldre. Christoffer påpeker at de har en helt annen tankegang enn før deres datter kom til. Nå kan de ikke lengre ta ting litt som de kommer, nå må alt planlegges nøye i forkant. Videre trekker Sigrun frem at de har et ønske om å fokusere på å være kjærester, selv om de nettopp har blitt foreldre. De ønsker å kunne reise bort en weekend alene, og bare ha tid til hverandre. Dette har hittil vært vanskelig, men siden ting begynner å roe seg nå, har de et ønske om å gjennomføre planene en gang i fremtiden. Christoffer forteller at de må bare godta at dette har vært en vanskelig periode for dem, men at nå begynner alt å falle litt mer på plass, og de kan se lyst på fremtiden.

Drøfting

Hvordan et par opplever det å gå fra å være i et parforhold til å bli en liten familie, kan med grunnlag i masteroppgavens teoretiske rammeverk sies å være en sammenhengende utvikling, hvor resultatet en får på slutten, i stor grad vil avhenge av hva en startet med i utgangspunktet. Dette er noe som både Noller og Feeney, og Cowan og Cowan støtter opp under. Det har hittil i masteroppgaven blitt sett nærmere på hvordan paret følte at de hadde det sammen før barnet kom, og hva de mente at kjennetegnet og beskrev deres kjærlighetsforhold. Deretter har det blitt lagt frem hva de følte om seg selv, sin partner og deres parforhold, rett etter at barnet hadde meldt sin ankomst. I dette siste avsnittet blir parene spurt vedrørende hva de nå føler for hverandre, og hva de nå mener at kjennetegner deres kjærlighetsforhold. Paret er ikke lengre kun et par, bestående av to forskjellige personer, en tredje person har blitt inkludert, og de har nå opplevd å danne en familie sammen.

Henriette og Runar trakk frem trygghet og samarbeid, når de ble spurt om hva de mente kjennetegnet deres parforhold. De fortalte at de kjente hverandre godt og visste godt hvor de hadde hverandre. Det å bli foreldre opplevde de som altoppslukende i den første tiden. Fokuset var utelukkende på deres datter, da hun krevde mye tid og omsorg, og det ble liten tid til de to som par. Dette var allikevel noe som de begge to var klar over var normalt, og at begge to delte meningen om at slik skulle det være. Runar trekker dessuten frem at rådgivningen de fikk under Godt Samliv kurset var både viktig for dem som par og som familie. Henriette likte særlig godt at de ble litt presset til å måtte snakke om tanker og følelser, noe som ikke alltid er så lett på egenhånd. Gjennom rådgivningen fikk dermed dette paret en større innsikt og bevissthet rundt seg selv som individ, samt deres parforhold og deres nå nydannede familie. Dette har vært til hjelp under utviklingen fra parforhold til familie. Nå som det har gått en liten stund siden deres datter ble født, later det til at

ting har begynt å falle litt til ro hjemme hos dem. Henriette uttrykker at de nå har andre roller enn de hadde før. De er ikke lenger bare partnere, de er også foreldre. Dette er noe som hun anser som utelukkende positivt, og hun synes at hennes partner, Runar, kler rollen som far utmerket. Også Runar selv uttrykker tilfredshet om det å bli foreldre. På tross av at de kanskje ikke lengre har like mye tid til å kun være par sammen, kan de heller fokusere på å gjøre ting sammen som en familie, noe som de begge trekker frem som en stor fordel. De trives som en familie. Dette kan sees i sammenheng med Cowan og Cowan sitt fokus, om hvordan et par vil takle det å bli foreldre for første gang, at det i stor grad vil henge sammen med hvordan paret følte de hadde det før barnet kom. I deres omfattende studie fra 1992 er det svært mange faktorer som blir belyst i forhold til hva som kan være av signifikans, når et par skal oppleve å gjennomføre denne utviklingen fra par til familie. De ender allikevel opp med to viktige faktorer som de argumenterer for er tilbakevendende i all deres forskning. Som tidligere nevnt, er det at par som har flere problemer og utfordringer før barnet ble født, også har det etter at barnet er født, og at de parene som følte at de hadde produktive og tilfredsstillende måter å løse konflikter på, var lykkeligere som foreldre, enn de som rapporterte at de ikke hadde det. Cowan og Cowan (1992) konkluderte dermed med at hvis et parforhold er lykkelig og stabilt, vil det også være det etter at paret opplever å bli foreldre, noe som Henriette og Runar tydelig viser.

Stina og Tristian viser i løpet av hele intervjuet at de særlig har fokus på Cowan og Cowan sin andre avgjørende faktor. Stina opplevde som liten å ha foreldre som igjennom hele hennes oppvekst var opptatte av å samarbeide og snakke sammen. Dette har hun tatt med seg inn i hennes egen familie, noe som tydelig bærer frukter. Dette blir spesielt trukket frem av Cowan og Cowan, som argumenter for at par som har hatt et noenlunde likt konfliktnivå i sin opprinnelsesfamilie, også vil ha en viss tendens til å gjenta dette mønsteret i sin egen familie. Den nå nybakte forelderen har nemlig opparbeidet seg et sett med arbeidsmodeller i sin barndom, noe som vil sørge for at de vil ha en spesiell tilnærming til konflikter og problemer i sitt eget parforhold. Ser en med et deterministisk syn på dette, kan en nærmest si at parets egen barndom vil kunne gjenta seg for deres egne barn. Dette er derimot verken denne studien eller Cowan og Cowan sitt fokus. Paret kan nemlig heller jobbe mot å oppnå en større bevissthet, både i forhold til seg selv og sitt parforhold, og slik kan paret selv bestemme hvordan de ønsker å være som foreldre (Cowan & Cowan, 1992). Dette kan sees i sammenheng med Stina og Tristian sine beskrivelser. Stina og Tristian beskriver deres parforhold som trygt og positivt, samt at de føler at de utfyller hverandre på en god måte. I tiden rett etter at deres datter, Mona, ble født var de begge to innstilte på å fortsette å samarbeide, for å kunne gi deres datter en best mulig start på livet. De følte at de var to om det, og det gjorde godt. Dette blir også igjen trukket frem når de blir spurt om hvordan den siste tiden har vært, når det nå er en god stund siden de opplevde å bli foreldre. Tristian føler at det har styrket dem å bli foreldre, og at det er

givende å få muligheten til å lære å kjenne den andre i denne nye rollen. Det at de fortsatt vet godt hvor de har hverandre, gir en god og viktig trygghet.

Det tredje paret, Sigrun og Christoffer, sin opplevelse av å bli foreldre skiller seg på mange måter fra de to andre parene sine opplevelser. Først var det usikkert om de kom til å få beholde barnet, da de allerede en gang tidligere hadde opplevd å miste et barn ut i svangerskapet, deretter ble selve fødselen av deres datter, Audhild, svært så dramatisk. I etterkant av fødselen skilte også deres første uker som foreldre seg meget sterkt fra de andre parene sine opplevelser. Mens de andre parene sakte, men sikkert begynte å finne sine hverdagsrutiner, svevde Audhild mellom liv og død i flere uker. Først når det endelig ble klart at Audhild hadde vunnet kampen, og kom til å overleve, kunne Sigrun og Christoffer slippe jubelen løs. To måneder etter hennes fødsel, kunne paret vende hjem igjen med deres datter, og endelig begynne å finne sine rutiner som familie. Hele denne opplevelsen har selvsagt påvirket parets opplevelse av overgangen fra par til foreldre. Sigrun og Christoffer beskrev deres kjærlighetsforhold, før de opplevde å bli foreldre, som trygt og stabilt. De hadde vokst opp på samme sted, og kjente hverandre dermed meget godt, og følte at de kunne stole 100% på hverandre. Rett etter at Audhild hadde kommet til verdenen, var deres parforhold uendelig viktig for dem. Ikke nok med at selve fødselen ble meget dramatisk, var det nå også uvisst om hun kom til å overleve. Sigrun og Christoffer fant sin styrke i hverandre, og forteller at det ikke var noen andre enn dem selv som kunne sette seg inn i hvordan det egentlig var å være i denne situasjonen. På tross av at dette var en både vanskelig og pressende situasjon, opplevde de at deres parforhold vokste, og ble både viktigere og sterkere. Begge to uttrykker at opplevelsen av å bli foreldre var en prøvelse, men at de allikevel opplever at de har kommet styrket ut av det. Igjennom kommunikasjon og en positiv tankegang, har de klart denne vanskelige situasjonen sammen. Nå er det et halvt år siden de kom hjem med Audhild, etter hele to måneder på sykehuset, og nå begynner de endelig å komme inn i de viktige hverdagsrutinene. Begge to føler at den vanskeligste tiden er over, og at de nå kan begynne å ta vare på deres parforhold igjen. Det har den siste tiden blitt lettere å få lagt Audhild, noe som fører til at de har bedre tid til hverandre om kveldene og at det nå snart vil være mulig å få andre til å se til henne, slik at de kan få muligheten til å reise bort en weekend, noe de har tenkt på lenge. Christoffer trekker frem at den siste tiden har vært tøff for dem begge, men de har kommet styrket ut av det, og de kan se lyst på fremtiden. Også dette viser hvor viktig det vil være å ha et godt og trygt kjærlighetsforhold i bunnen, før en går videre til å danne en familie. Nok en gang er det relevant å trekke inn Cowan og Cowan (1992) sitt teoretiske synspunkt, med at et parforhold stabilt og lykkelig, vil det også være det selv etter en så sterk opplevelse som dette.

Oppsummering

Igjennom hele denne masteroppgaven har mitt hovedfokus vært på å undersøke hvordan tre forskjellige par vil beskrive deres tanker, følelser, forventninger og opplevelse av det å bli foreldre for aller første gang. Jeg ønsket å se nærmere på hver foreldre sin barndom, for å se om det kunne være noen sammenheng mellom hva slags inntrykk de satt igjen med fra deres egen barndom, og hvor vidt disse ville påvirke deres forventninger og ønsker for deres eget barn. Jeg ønsket også å undersøke hvordan paret følte at deres forhold var før de opplevde å bli foreldre, om dette endret seg rett etter at barnet hadde kommet og om de nå i ettertid føler at de har kommet stryket eller svekket ut av hele opplevelsen. Tilslutt ønsket jeg å finne ut om hvordan det egentlig er å være i et kjærlighetsforhold, når du opplever å plutselig ha ett lite vesen å ta vare på, samtidig som du også skal prøve å ta vare på deg selv og ditt forhold til din partner.

Både Adler og Bowlby argumenterer i sitt teoretiske arbeid for at det som et barn vil oppleve og erfare i løpet av deres barndom, vil ha stor betydning for hvordan barnet vil videre utvikle seg. I løpet av de første leveårene vil barnet begynne å danne seg en rekke mål, et logisk syn på verden og forskjellige modeller med grunnlag i hva de hittil i livet har erfart. Disse målene, logikken og modellene vil være med barnet resten av livet, og vil kunne påvirke hvordan barnet til alle tider tenker om seg selv, andre mennesker rundt vedkommende og i det hele tatt hele dens omverden. Målene, logikken og modellene er barnets verktøy for å gi mening til verden som de nå befinner seg i og skal vokse opp i. Dette er også noe som informantene var reflekterte over. De fortalte om erfaringer og opplevelser fra deres barndom, samtidig som de også dro disse opplevelsene frem til nåtiden, for å belyse hva de i dag tenkte rundt det de hadde erfart. Her kommer en viktig vinkling av dette teoretiske ståstedet, som ikke kan bli belyst nok. Særlig Adler argumenterte sterkt i sin teori for at målene og logikken som barnet ville danne seg i løpet av sine første leveår, ikke ville være definitive og uendret i løpet av barnets videre utvikling og liv. Adler mente derimot at via bevissthet, som ofte kunne bli oppnådd via for eksempel rådgivning, kunne individet selv få innsikt i hva de egentlig opplevde i sin barndom, hvordan dette har påvirket dem senere i livet og hvor vidt de nå ønsker å gå vekk fra dette eller ei. Individet står dermed fritt til å selv velge hva de ønsket å gjøre med seg selv og sitt liv. Dette blir støttet av informantene, som er både reflekterte og bevisste rundt hvordan deres barndom har påvirket dem i deres voksne liv, og særlig nå når de selv skal bli foreldre. Mens noen av informantene minnes en idyllisk og lykkelig barndom, som de ønsker å videreføre til sitt barn, har noen av informantene minner om forskjellige forhold som de ikke var helt komfortable med, og som de nå ønsker å endre for sitt eget barn. Dette viser at arbeidsmodellene en har med seg fra barndommen, dermed kan bli et verktøy for forandring og selvbestemmelse. I tråd med Adler er dette fullt mulig, da makten ligger hos individet, og ikke hos underbevisstheten og det den rommer.

Noller og Feeney tar steget videre og benytter Bowlby sin tilknytningsteori til å belyse hvordan barndomsminner og erfaringer kan være med et individ helt frem til de selv skal danne en familie. Først og fremst belyser Noller og Feeney i sin teori at hvordan et barn opplever sin tilknytning til sine nærmeste omsorgspersoner vil påvirke hvordan de senere vil forholde seg til seg selv, noe som videre også vil påvirke hvordan de klarer å forholde seg til andre mennesker. Dette kommer spesielt frem i kjærlighetsforhold. Videre vil hvordan et individ vil forholde seg til andre mennesker og særlig sine nærmeste bli satt spesielt på prøve under pressende og utfordrende situasjoner. I dette tilfellet det å oppleve å bli foreldre for første gang. Dette viste noen av informantene tilbøyeligheter til. Christoffer kunne fortelle om en barndom hvor hans far var mye borte. På tross av at han forteller at han ikke har tenkt så mye over dette, er det grunnlag for å tro at dette allikevel har påvirket han videre i livet. Når de så blir spurt om deres parforholdet etter fødselen, medgir hans partner, Sigrun, at hun føler at det er hun som tar opp mest ting om deres forhold. Allikevel forteller hun videre at dette ikke er et problem i deres forhold, og at de begge har sine styrker og svakheter, noe som gjør at de utfyller hverandre. Det finnes dermed ikke grunnlag til å si at noen av informantene i denne studien har blitt påvirket såpass sterkt i sin barndom at dette har påvirket dem svært negativt i hvordan de er mot sin partner, eller hvordan de taklet å bli foreldre. Det vil riktig nok være viktig å bemerke at de faktisk har blitt påvirket av hvordan deres tilknytning til deres foreldre var.

Cowan og Cowan trekker frem det kanskje viktigste punktet i denne masteroppgaven, som går på hva som faktisk kan føre til at et par får det godt sammen også som foreldre. I løpet av deres forskning kom de frem til først og fremst to punkter som har en signifikans. Disse punktene henger godt sammen med opplevelsen til studiens informanter. I følge Cowan og Cowan er det avgjørende for paret hvordan de har det forut for fødselen av deres barn. Er paret lykkelig og stabilt, vil det klare å takle en så stor og sterk opplevelse som det å bli foreldre, på en god og produktiv måte. Har paret det ikke godt forut for familieforøkelsen, er det heller ingen grunn til å tro at det vil være det etter at de har dannet en familie. Det å redde et forhold med å få et barn er dermed ingen god idé. Dette er også noe som alle tre par sier seg meget enig i. De erkjenner at det å bli foreldre til tider var både stressende og vanskelig, og at de aldri kunne ha klart det uten hverandre og uten et velfungerende parforhold. En må være to for å kunne ta vare på en tredje person. Det neste punktet til Cowan og Cowan er at paret vil være avhengige av å kunne løse eventuelle konflikter og uenigheter på en effektiv og positiv måte, både før og etter at barnet er født. Har paret i utgangspunktet gode måter å komme til enighet på, vil disse bli helt uvurderlige når barnet endelig har kommet, og de i bunn og grunn har nok med å klare å ta vare på deres barn sammen. Også dette blir støttet sterkt av informantparene, som beskriver en stressende tid, med mye som skal gjøres og liten tid å gjøre det på, og at det derfor er viktig å kunne ta problemene der og da, og løse de på en

enkel og grei måte. Det blir dessuten også trukket frem at den første tiden som foreldre ofte blir definert av dårlig tid, lite søvn, uvante spiserutiner og det faktum at et annet menneske bestemmer over din hverdag, noe som kan føre til et noe dårlig humør og lettere skape grunnlag for å kunne starte krangler. Informantparene vektlegger derfor at det er viktig å gi hverandre rom til å være sinte, sure og grinete, og ha forståelse for at det ikke alltid er like lett å være småbarnsforeldre. Alle tre par trekker dessuten også frem at når en merker at den andre begynner å bli litt sliten og lei, må en ha nok gavmildhet til å kunne gi hverandre litt fri og la dem gjøre noe annet en kveld. En må gi hverandre rom, for å selv få det tilbake.

Problemstillingen for denne masteroppgaven har vært: *Hvordan oppleves det for et par å bli foreldre for første gang, og i hvilken grad vil erfaringer fra deres egen barndom være med på å påvirke deres forventninger?*

Som svar på min problemstilling har jeg etter beste evne prøvd å videreformidle den kunnskapen jeg fikk av å gjennomføre intervjuer med mine tre informantpar. Jeg har igjennom hele oppgaven tatt sikte på å belyse hvilke tanker, følelser og erfaringer som parene sitter igjen med etter en tid med mange nye inntrykk og opplevelser. I tillegg til dette har jeg også sett nærmere på hvordan parenes barndomsminner og erfaringer har vært med dem igjennom hele deres liv, og nå skal være med på å forme deres forventning og ønske rundt hvordan de ønsker å være foreldre for sitt eget barn. Jeg har særlig fokusert på om parene har ønsket å følge i sine foreldre fotspor, eller om de har ønsket å gi deres barn en helt annen barndom enn de selv hadde. Til sist har jeg prøvd å belyse hva som skal til for at et par skal kunne danne en familie sammen, og fortsatt kunne ha et lykkelig og velfungerende parforhold i etterkant av dette. Dette vil nemlig kunne danne grunnlaget for at den enkelte foreldre kan trives, deres parforhold kan vokse og de får muligheten til å sammen gi deres barn den beste oppdragelsen og oppveksten de kan få. Det vil være verdt å nevne at denne masteroppgaven har visse begrensninger, noe som jeg som forsker må ta høyde for. Faktorer som tid, antall sidetall, antall informanter, antall intervjuer, samt lengden på intervjuene ville ha en innvirkning på svaret til masteroppgavens problemstilling. Hadde oppgaven og dermed utvalget vært større, ville det muligens ha dukket opp informanter med vidt forskjellige erfaringer, tanker og opplevelser, enn de som har blitt presentert i denne studien. Dette kunne ha endret studiens resultater.

Avslutningsvis vil det være relevant å trekke inn at dette er et viktig tema, som påvirker mennesker over hele verden. Det vil derfor være viktig å fortsette forskningen på feltet for å oppnå større innsikt og kunnskap, før en videre kan benytte denne kunnskapen på best mulig måte. I tråd med denne masteroppgavens resultater, er det grunn til å hevde at rådgivning på dette feltet kan være av stor gevinst for mange par. Et fokus på opplevelsen av det å gjennomføre overgangen fra par til familie, er noe som vil komme både nåværende og kommende generasjoner til gode.

Etterord

Arbeidet med denne masteroppgaven har vært en lang og spennende prosess, som på mange måter startet lenge før jeg i det hele tatt begynte på NTNU. Som tidligere nevnt er dette ett tema som har interessert meg i mange år, og det har derfor vært utrolig givende for meg å få muligheten til å lære mer om dette temaet. Selv om det til tider har vært både slitsomt, stressende og forvirrende å jobbe med denne oppgaven, sitter jeg allikevel igjen med utelukkende gode og positive følelser. Alle feil jeg har gjort, alle frustrasjoner jeg har hatt og all usikkerheten som stadig har vært rundt hvordan i all verden dette skulle ende, har til syvende og sist båret frukter. Jeg kan nå endelig se på det hele som en lang læringsprosess, og det har jeg gledet meg stort til. Jeg har uten tvil lært mye av selve prosessen til det å skulle skrive en såpass stor oppgave, og dette er noe jeg også tror at kommer til å være en viktig erfaring i fremtiden. Denne opplevelsen, samt hele min utdanning på NTNU, har dessuten også gitt meg lyst til å studere og forske mer i fremtiden. Det finnes fortsatt mye som jeg synes er spennende og interessant, og som jeg ennå ikke har fått lest om og studert! Allikevel er mitt største ønske nå å kunne begynne å jobbe med det jeg har interessert meg for hele livet.

Litteraturliste

- Adler, A. (1930a). Individual psychology. Murchison, Carl (Red.), *Psychologies of 1930. International university series in psychology*. (1. utgave, s. 395-405). Worcester: Clark University Press.
- Adler, A. (1930b, 28.september). Weder gut noch böse; die Seele des Kindes. *Berliner Morgenpost*. No. 232. Oversatt av H.L. & R.R. Ansbacher.
- Adler, A. (1931). *What life could mean to you*. Oxford: Oneworld Publications.
- Bowlby, J. (1958). The nature of the child's tie to the mother. I Furman, A. C. & Levy, S. T. (Red.) *Influential Papers from the 1950s*. (1. utgave, s.223 - 274). London: Karnac Books Ltd.
- Bowlby, J. (1969). *Attachment and loss: Attachment: vol.1*. London: Pimlico.
- Bowlby, J. (1979). *The making and breaking of affectional bonds*. London: Routledge.
- Bowlby, J. (1988). *A secure base: clinical applications of attachment theory*. London: Routledge.
- Coontz, S. (2009). *Till Children Do Us Part*. Lastet ned 20. oktober, 2010, fra http://www.nytimes.com/2009/02/05/opinion/05coontz.html?_r=2
- Cowan, C. P. & Cowan. P. A. (1992). *When partners become parents: The big life change for couples*. New York: Basic Books.
- Cowan, C. P. & Cowan, P. A. (1995). Interventions to ease the transition to parenthood: Why they are needed and what they can do. *Family Relations, volum 44*. (4), s. 412-423.
- Cowan, C. P., Cowan. P. A. & Schulz, M. S. (2006). Promoting Healthy Beginnings: A Randomized Controlled Trial of a Preventive Intervention to Preserve Marital Quality During the Transition to Parenthood. *Journal of Consulting and Clinical Psychology, volum 74*. (1), s. 20–31.
- Clifford, J. & Baumer, G. (2000). Alderian Counselling and psychotherapy. I Palmer, S. (Red.)

Introduction to counselling and psychotherapy: The essential guide. (1. utg., s. 19 - 29).

Throwbridge, Wiltshire: Cromwell Press Limited.

Dalen, M. (2004). *Intervju som forskningsmetode. En kvalitativ tilnærming.* Oslo:

Universitetsforlaget.

Dukes, S. (1984). Phenomenological methodology in the human sciences. *Journal of Religion and Health*, 23 (3), s. 197 – 203.

Gilliland, B.E., James, R. K., Roberts, G. T. & Bowman, J.T. (1984). *Theories and strategies in counseling and psychotherapy.* (1. utgave). New Jersey: Prentice-Hall, Inc., Englewood Cliffs, N.J.

Kvale, S. (1997). *Det kvalitative forskningsintervju.* Oversatt av Anderssen, T. M. & Rygge, J.

Oslo: Ad Notam Gyldendal.

Kvale, S. (2002). *InterView. En introduksjon til det kvalitative forskningsinterview.* København:

Hans Reitzels Forlag.

Heron, J. (1981). Philosophical basis for a new paradigm. I P. Reason & J. Rowan (Red.), *Human Inquiry – a sourcebook of new paradigm research.* (1. utgave, s.19). Chichester: Wiley.

Ivey, A.E., D'Andrea, M., Ivey, M.B. & Simek-Morgan, L. (2009). *Theories of counselling and psychotherapy* (6. utgave). Boston: Allyn & Bacon.

Nichols, M. P. (2009). *The Essentials of Family Therapy.* (4. utgave). Boston: Allyn & Bacon.

Noller, P. & Feeney, J. A. (1996). *Adult attachment.* Thousand Oaks: Sage Publications

Noller, P., Feeney J. A. & Peterson, C. (2001). *Personal relationships across the lifespan.* Hove: Routledge.

Noller, P. & Feeney, J. A. (2002a). Communication, relationships concerns and satisfaction in early marriage. I Reis, H. T., Fitzpatrick, M. A., Vangelisti, A. L. (Red.) *Stability and change in relationships.* (1. utgave, s. 129 – 155). New York: Cambridge University Press.

- Noller, P. & Feeney, J. A. (2002b). *Understanding Marriage: Developments in the Study of Couple Interaction* (1.utgave). New York: Cambridge University Press.
- Noller, P., Feeney, J. A., Alexander, R. & Hohaus, L. (2003). Attachment insecurity, depression, and the transition to parenthood. *Personal Relationships*, (10), s. 475–493.
- Noller, P. & Feeney, J. A. (2006). *Close relationships: functions, forms, and processes*. New York: Psychology Press.
- Postholm, M.B. (2005). *Kvalitativ metode. En innføring med fokus på fenomenologi, etnografi og kausstudier*. Oslo: Universitetsforlaget.
- Simpson, J. A., Rholes, W. S., Campbell, L., Wilson, C. & Tran, S. (2002). Adult Attachment, the Transition to Parenthood, and Marital Well-Being. I Noller, P. & Feeney, J. A. (Red.) *Understanding Marriage: Developments in the Study of Couple Interaction*. (1.utgave, s. 385 - 411). New York: Cambridge University Press.
- Statistisk sentralbyrå. (2010). *Høy fruktbarhet*. Befolkningsstatistikk. Fødte, 2009.
- Tetzchner, S. V. (2005). *Utviklingspsykologi. Barne- og ungdomsalderen*. (4. utgave) Oslo: Gyldendals Akademiske.
- Thagaard, T. (2003). *Systematikk og innlevelse. En innføring i kvalitativ metode*. Bergen: Fagbokforlaget.
- Thuen, F. (2003). Samlivsbrudd og psykisk helse: Forebyggende tiltak. *Tidsskrift for Norsk Psykologforening*, 40, s.12 -22.
- Wormnæs, O. (1987). *Vitenskapsfilosofi*. (2. utgave). Oslo: Gyldendal.
- Åkesson, N. (2009). *Ditt barn kostar en miljon*. Lastet ned 7. mars 2011 fra http://di.se/Default.aspx?pid=18429__ArticlePageProvider&epslanguage=sv

Vedlegg 1: Informasjonsskriv til informantene

 **NTNU**
Fakultet for samfunnsvitenskap
og teknologiledelse
Institutt for voksnes læring
og rådgivningsvitenskap

Christine Johannesen
Nedre Ila 9b
7018 Trondheim
Tlf: 452 87 499
chrij@stud.ntnu.no

Trondheim, 10. januar 2011

Forespørsel om å delta i masteroppgave angående overgangen fra partnere til foreldre

Jeg er en mastergradsstudent ved NTNU i Trondheim, og jeg er nå i ferd med å skrive min avsluttende masteroppgave i pedagogikk med fordypning i rådgivning. Masteroppgaven min skal ta for seg hvordan det er for et par å bli foreldre for første gang, og hvordan utviklingen fra å være et parforhold til å bli en familie oppleves. I forbindelse med gjennomføringen av masteroppgaven min, ønsker jeg dermed å intervju par som nylig har opplevd dette.

Intervjuene kommer til å fokusere på parets samlede forventinger, samt tanker og følelser rundt det å bli foreldre for første gang. Masteroppgaven har som mål å oppnå en forståelse av det enkelte parets opplevelse og erfaring, og intervjuene vil dermed bli gjennomført med begge partnerne til stede. Hvor og når intervjuene vil finne sted er opp til det enkelte paret, og det er ønskelig at intervjuene finner sted i løpet av februar 2011. Intervjuene vil vare i ca. en time, og de kommer til å bli tatt opp på lydbånd.

Deltagelsen i denne masteroppgaven er fullstendig frivillig, og det er mulig å trekke seg fra studiet når som helst, uten å oppgi noen begrunnelse. Den innsamlede informasjonen om informantene vil da bli slettet. Alle opplysninger vil bli behandlet konfidensielt, og det vil ikke bli mulig å gjenkjenne enkelt personer eller par i den endelige masteroppgaven. Alle lydbåndene vil bli slettet, og den innsamlede dataen vil bli anonymisert etter eksaminasjonen i slutten av vårsemesteret 2011.

Masteroppgaven er godkjent og veiledet av Ragnvald Kvalsund, professor ved institutt for voksnes læring og rådgivningsvitenskap ved NTNU. Han kan nåes på telefon, 735 91 999, og mail, ragnvald.kvalsund@svt.ntnu.no. Masteroppgaven er meldt til Personvernombudet for forskning, Norsk samfunnsvitenskaplig Datatjeneste.

Med vennlig hilsen
Christine Johannesen

Vedlegg 2: Godkjennelse fra personvernombudet for forskning

Norsk samfunnsvitenskapelig datatjeneste AS
NORWEGIAN SOCIAL SCIENCE DATA SERVICES



Harald Hørfagres gate 29
N-5007 Bergen
Norway
Tel: +47-55 58 21 17
Fax: +47-55 58 96 50
nsd@nsd.uib.no
www.nsd.uib.no
Org.nr. 985 321 884

Ragnvald Kvalsund
Pedagogisk institutt
NTNU
Dragvoll
7491 TRONDHEIM

Vår dato: 18.01.2011

Vår ref: 25669 / 3 / AMS

Deres dato:

Deres ref:

TILRÅDING AV BEHANDLING AV PERSONOPPLYSNINGER

Vi viser til melding om behandling av personopplysninger, mottatt 06.12.2010. Meldingen gjelder prosjektet:

25669	<i>Hvordan oppleves det for et par å bli foreldre for første gang, og i hvilken grad vil erfaringer fra deres egen barndom være med på å påvirke deres forventninger?</i>
Behandlingsansvarlig	NTNU, ved institusjonens øverste leder
Daglig ansvarlig	Ragnvald Kvalsund
Student	Christine Johannesen

Personvernombudet har vurdert prosjektet, og finner at behandlingen av personopplysninger vil være regulert av § 7-27 i personopplysningsforskriften. Personvernombudet tilrår at prosjektet gjennomføres.

Personvernombudets tilråding forutsetter at prosjektet gjennomføres i tråd med opplysningene gitt i meldeskjemaet, korrespondanse med ombudet, eventuelle kommentarer samt personopplysningsloven/helseregisterloven med forskrifter. Behandlingen av personopplysninger kan settes i gang.

Det gjøres oppmerksom på at det skal gis ny melding dersom behandlingen endres i forhold til de opplysninger som ligger til grunn for personvernombudets vurdering. Endringsmeldinger gis via et eget skjema, http://www.nsd.uib.no/personvern/forsk_stud/skjema.html. Det skal også gis melding etter tre år dersom prosjektet fortsatt pågår. Meldinger skal skje skriftlig til ombudet.

Personvernombudet har lagt ut opplysninger om prosjektet i en offentlig database, <http://www.nsd.uib.no/personvern/prosjektoversikt.jsp>.

Personvernombudet vil ved prosjektets avslutning, 13.06.2011, rette en henvendelse angående status for behandlingen av personopplysninger.

Vennlig hilsen,

Vigdis Namtvedt Kvalheim


Anne-Mette Somby

Kontaktperson: Anne-Mette Somby tlf: 55 58 25 83
Vedlegg: Prosjektvurdering
Kopi: Christine Johannesen, Nedre Ila 9 B, 7018 TRONDHEIM

Avdelingskontorer / District Offices:

OSLO: NSD, Universitetet i Oslo, Postboks 1055 Blindern, 0316 Oslo. Tel: +47-22 85 52 11. nsd@uio.no
TRONDHEIM: NSD, Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet, 7491 Trondheim. Tel: +47-73 59 19 07. kyre.sarava@st.ntnu.no
TROMSØ: NSD, HSL, Universitetet i Tromsø, 9037 Tromsø. Tel: +47-77 64 43 36. martin-anne.andersen@uio.no

Vedlegg 3: Intervjuguide

Intervjuguide

Del 1 - Grunnleggende bakgrunnsinformasjon om paret

- Alder og hvor de kommer fra
- Gift/samboer, hvor lenge, samt hvor lenge de har vært sammen totalt
- Barnet, kjønn og alder
- Utdanning/yrke
- Fortell litt om deres ekteskap/samboerskap, og hva som kjennetegner deres parforhold

Del 2 – Forventninger til det å bli foreldre

- Kan dere fortelle litt om deres forventninger til det å bli foreldre for første gang?
- Kan dere beskrive litt om hvordan tok dere beslutningen om at dere ville bli foreldre? Var det planlagt?
- Hva var deres personlige tanker rundt temaet i utgangspunktet, og endret tankene seg etterhvert?

Del 3 – Førsteintrykk etter fødselen

- Kan dere beskrive hvordan deres første inntrykk og følelser var etter fødselen?
- Hva slags forventninger hadde dere til dere selv og deres partner?
- Hva følte dere rent personlig etter fødselen, og hva følte dere angående deres partner?
- Hvordan følte dere at den første tiden gikk for dere, både som par og som foreldre?

Del 4 – Tiden etter fødselen

- Hvordan har fødselen av deres barn påvirket dere som et par?
- Har deres forventninger og følelser ovenfor hverandre endret seg etter overgangen til foreldre? Har for eksempel kommunikasjonen mellom dere endret seg?
- Føler dere at dere har kommet styrket, både som par og individ, ut av denne opplevelsen? Har fødselen gitt dere noen viktige erfaringer som kan styrke dere fremover som par?

- Hvordan vil dere beskrive deres barn?
- Hvordan var det å forholde seg til barnet før, og hvordan er det nå? Begynner dere å se barnet mer som en person nå? (Spørsmålet er inspirert av John Bowlby sin teori om foreldrenes tilknytning til barnet)
- Enkelte teoretikere som forsker på dette feltet argumenterer for at hvordan et par takler å bli foreldre er først og fremst formet av deres forhold før barnet kom. Hva tenker dere om denne påstanden? (Vil se hvordan informantene stiller seg til en av de viktigste teoriene til Cowan & Cowan)

Del 5 – Påvirkning fra egne foreldre

- Hva slags forhold har dere til deres egen familie, og da spesielt foreldrene deres?
- Føler dere at deres egne barndomsminner har påvirket hva slags forventninger, tanker og følelser dere har hatt rundt det å bli foreldre?
- Føler dere at det er noen likhetstrekk mellom hvordan deres egne foreldre var, og hva slags forventninger og ønsker dere selv har angående hvordan dere vil være som foreldre?
- Ser dere noen likhetstrekk mellom deres egen barndom og deres barn sine første måneder?
- Hva mener dere at er den største forskjellen mellom hvordan det var for deres foreldre å få barn når de var unge, og hvordan det er for dere å bli foreldre i dagens samfunn? Er det lettere eller vanskeligere i dagens samfunn? Hvorfor i så fall?

Del 6 – Rådgivning før, under og etter fødselen

- Har dere oppsøkt rådgivning før, under eller etter fødselen? Hvorfor, hvorfor ikke?
- Hva fikk dere ut av rådgivningen? Hva savnet dere?
- Tror dere at rådgivning har styrket dere i deres parforhold og som foreldre? Kan dere beskrive litt hvorfor dere tror/ikke tror dette?

Del 7 – Tanker om fremtiden

- Hva er deres tanker om fremtiden, både som par og som foreldre? Hva er deres ønsker og hva er deres bekymringer?
- Føler dere at deres erfaringer hittil som foreldre vil være viktige i tiden fremover?
- Ønsker dere å tilføye noe?